

Alkoholipoliitika meetmete rakendamine kohalikul tasandil

Ettepanekud riikliku alkoholipoliitika rohelisse raamatusse

Laura Aaben

KOV alkoholipoliitika töörühma juht

Tervise Arengu Instituut

Tallinn, august 2012

Sisukord

Milleks kohalikud omavalitsused?	3
Tõhusad meetmed	3
Kulutõhusus	4
Meetmete rakendamine Eestis.....	4
Ettepanekud riiklikuks poliitikaks.....	6
Täiendavad soovitused kohalikele omavalitsustele.....	6
Kasutatud materjal.....	7
Lisa 1. KOV alkoholipoliitika töörühm.....	8
Lisa 2. KOV alkoholipoliitika töörühmas arutelul olnud meetmed	9
Lisa 3. Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOVL) üldised seisukohad ja ettepanekud	33
Lisa 4. Kohaliku omavalitsuse pädevus alkoholi jaemüügi ja reklaami reguleerimisel.....	35

Milleks kohalikud omavalitsused?

Enamasti on kohalikud omavalitsused need, kelle ülesandeks jääb silmitsi seista paljude probleemide ja kahjudega, mida alkoholi liigtarvitamine endaga kaasa toob, sh sotsiaalsed probleemid ja sellega kaasnevad sotsiaalkulud, töövõime langus ja kuritegevus (Room et al 2005).

See kõik toob kaasa inimressursi kaotuse, mis omakorda piirab kohaliku majanduse arengut ja kurnab omavalitsuse vastutusala. Kuna probleemide iseloom ja ulatus on piirkonniti mõnevõrra erinev, saab ka iga kohalik omavalitsus ise otsustada, kas ja milliseks soovib ta kujundada kohaliku alkoholipoliitika.

Tõhusad meetmed

Kuigi on meetmeid, mida on tõhusam ellu viia kohalikul tasandil, sõltub nende rakendamise edukus sellest, milliseid meetmeid viiakse ellu riiklikul tasandil. Näiteks riiklik alkoholi maksu- ja hinnapoliitika, reklaamipiirangud, jaemüügi piirangud jne. Teisalt, olulisel määral sõltub kohalikest omavalitsustest, kuivõrd neid seadusi riigis järgitakse ja nende järgimist kontrollitakse (nt vanusepiirangud, müügikeelud jne) (Giesbrecht 2006).

Arvukad teadusartiklid ja poliitikajuhised kinnitavad, et kohalikul tasandil elluviidavad alkoholipoliitika meetmed on tõhusad. Kuigi nende meetmete järjepidev elluviimine võib olla kulukas, on seeläbi võimalik saavutada olulisi muutusi – kujundada turvalisem alkoholi tarvitamise keskkond, vähendada alaealiste alkoholitarvitamist (Dent 2005) ning joores juhtimist ja sellega kaasnevaid kahjusid (WHO 2009; Giesbrecht 2003).

Peamised meetmed kohalikul tasandil, millest efektiivsed mitme-komponendiga paikkonna programmid koosnevad, on (WHO 2009; Anderson et al 2009; Samarasinghe 2006; Huckle et al 2008; Jones et al 2009):

- alkoholi müügikohtade tiheduse vähendamine
- tugevdatud kontroll ja järelvalve alkoholi müügikohtade üle (sh karmimad nõuded ja kõrgem hind alkoholi müügiloa väljastamisel)
- müüjate koolitused (näitavad teatavat efektiivsust, kui rakendada koos järelvalve tugevdamise meetmetega ning teha koolitustel osalemine kohustuslikuks. Vabatahtliku osalemise puhul ei ole efektiivsust enamasti täheldatud)
- tugevdatud kontroll ja järelvalve avalike alkoholi tarvitamiskohtade üle (nt festivalid, kontserdid, baarid, ööklubid, parklad, pargid jne)
- kohalike võrgustike, töögruppide aktiveerimine ja arendamine
- elanike ja otsustegijate harimine alkoholi teemadel, toetamaks alkoholipoliitika meetmeid
- koostöö kohaliku meediaga, suurendamaks alkoholi vastureklaami osakaalu

Kohalikul tasandil on riikliku tasandi ees oluline eelis mõjutada alkoholi tarvitamise keskkonda, muutes turvalisemaks oma territooriumil asuvaid avalikke alkoholi tarvitamise kohti (nt festivalid, kontserdid, baarid, ööklubid, parklad, pargid jne). Erinevate programmide hindamised on leidnud, et sel viisil on võimalik vähendada meelelahutusasutustes (ja selle ümbruses) esinevaid vägivalda juhtumeid jt väärtegusid (WHO 2009). Selleks on erinevaid meetmeid, näiteks (Jones et al 2009):

- silmnähtavalt joores isikutele alkoholi mitte-müümine
- piirata alkoholi kogust (nt klaasi/topsi suurus), mida on lubatud korraga ühele isikule müüa
- keelata alkoholsete ja mitte-alkohoolsete jookide müümine samasugusesse klaasi/topsi
- alkoholi müügi lõpetamine tund aega enne ürituse lõppu või asutuse sulgemist

Neid meetmeid võib rakendada nii soovituslikena kui kohustuslikena. Seega saab kohalik omavalitsus valida, kas saavutada konkreetsete asutuste juhtide ja/või ürituste korraldajatega vastavad kokkulepped nende meetmete rakendamisel või teha

nõuete täitmine KOV määrustega kohustuslikuks. Mõlemal juhul aga tuleb tagada tõhus ning piisav järelvalve meetmete järgimise osas. Vastasel juhul ei pruugi anda nende rakendamine soovitud tulemusi.

Alkoholi müügikohtade tiheduse osas on leitud vettpidavad tõendeid, et alkoholsete jookide müügikohtade tihedus on seotud järgmiste kahjude sagedasema esinemisega (Huckle et al 2008; Chikritzhs et al 2007; Livingston et al 2007):

- alaealiste poolt tarvitatud alkoholi suuremad kogused
- isikuvastased rünnakud, sh mõrvad
- laste hooletusse jätmine ja lastevastane vägivald
- enesevigastused, sh suitsiidid
- liiklusõnnetused

Samuti on leitud, et päevade ja kellaaegade piiramine, mil alkoholi müük on lubatud, aitab kaasa alkoholiga seotud probleemide vähenemisele, sh vähenevad isikuvastased rünnakud ja mõrvad (Duailibi et al 2007). Nende meetmete mõju täheldamiseks tuleb aga kannatlik olla, kuna need väljenduvad mõõdetavatena pigem pikaajaliselt kui lühiajaliselt (Hughes et al 2010).

Kohaliku võrgustiku ja vastavate töögruppide aktiveerimise kaudu on võimalik tõsta teadlikkust alkoholiga seotud kohalikest probleemidest ning üheskoos leida neile lahendused, mis vastavad kohalikele vajadustele ja võimalustele (Allamani 2003; Holmila 2003).

Oluline on täheldada, et vaid ühe meetme elluviimisega on paranenud olukorra saavutamise tõenäosus oluliselt madalam, kui mitmete eri meetmete üheskoos rakendamisel. Kõige enam on tulemusi näidanud selline kohalik alkoholipoliitika, kus peamine rõhuasetus on kättesaadavuse piirangute karmistamisel (eriti alkoholi müügikohtade osas) ning suurendatud tähelepanu kohalikele rahvatervise poliitikatele (Holder 1998).

Kulutõhusus

Mitmetele paikkonna alkoholipoliitika meetmetele on tehtud ka kulutõhususe hindamisi ning leitud, et erinevaid tegevussuundi sisaldavate poliitikate puhul on kulutõhusus märkimisväärne. Näiteks Stockholmis alates 1996. aastast rakendatud alkoholipoliitika meetmete elluviimisega säästeti 39 eurot iga kulutatud 1 euro eest (Wallin 2005; Mansdotter, 2007). Ameerikas mitmes omavalitsuses läbiviidud 5-aastane alkoholipoliitika meetmete programmi hindamisanalüüsist selgus, et iga kulutatud 1 euroga säästeti 2,9 eurot (Holder, 1997).

Meetmete rakendamine Eestis

Eesti puhul tuleb kindlasti arvestada asjaoluga, et meie kohalikud omavalitsused on enamasti väikesed ning vahemaad eri omavalitsuste meelelahutusürituste või –asutuste vahel väga lühikesed. Seega ei pruugi olla väga mõistlik kehtestada vastavad nõuded väiksemal omavalitsusel üksinda vaid üheskoos ümbritsevate valdade või linnadega.

Kuigi võib vaielda, kas loetletud meetmed oleks tõhusamad üleriiklikult kehtestatuna, tuleb arvesse võtta asjaolu, et iga kohaliku omavalitsuse valmisolek teostada vastavat järelvalvet on väga erinev ja samuti võib oluliselt erinev olla vajadus vastavate piirangute järele ning kohalike elanike toetus taoliste meetmete rakendamisele.

Paikkonna tervisedenduse üks põhilisi lähtekohti on veendumus, et kohalikud elanikud ja otsusetegijad tunnevad kõige paremini oma kodukanti, sealseid vajadusi ja võimalusi. Keskkel kohal on erinevate kohalike osapoolte kaasamine, leidmaks lahendusi kogukonnas esinevatele probleemidele. Koos tegutsedes maksimeeritakse kohalik võimekus, hoitakse kokku kohalikke ressursse ja tegutsetakse efektiivsemad. Kõik tervisedenduslikud (sh alkoholipoliitika) meetmed on seda tulemuslikumad, mida motiveeritumad on kohalikud (elanikud, spetsialistid ja otsusetegijad) neid meetmeid ellu viima (Laverack 2004).

Arvestada tuleb, et kohalike meeskondade, töögruppide ja koostöövõrgustike areng ei ole alati kiire protsess ning tihtipeale nõuab see aastatepikkust järjepidevat tööd, saavutamaks olukord, kus kõik olulised osapooled on kaasatud, valitseb omavaheline usaldus ja sügav ühine mõistmine kohalikest probleemidest ja nende lahendamise võimalustest (Gajda 2004).

Ühtlasi tuleb silmas pidada, et paikkondade puhul, kus alkoholi tarvitamine kuulub normaalse osana igapäevaste sotsiaalsete sündmuste ja tegevuste juurde ning alkoholsete jookide turundamisele ei ole seatud olulisi piiranguid, ei pruugi meetmed anda nii kiireid ja häid tulemusi, kui paikkondades, kus selliseid nähtusi ei esine (Giesbrecht 2003).

Ettepanekud riiklikuks poliitikaks

1. Riiklike strateegiate, seadusandluse ja eelarvevahendite **kaudu toetada selliste kohalike omavalitsuste osakaalu tõusu, kes viivad ellu mitme-komponendilisi paikkonna alkoholi liigtarvitamise ja kahjude vähendamise programme**, sh:
  - 1.1. Riiklikult toetada (strateegiad, seadusandlus ja eelarvevahendid) selliste kohalike omavalitsuste osakaalu tõusu, kellel on **aktiivselt tegutsevad tervisenõukogud või -komisjonid**, mis on võimelised planeerima ja ellu viima tõhusaid tervisedenduse strateegiaid sh alkoholipoliitika meetmeid (vt rahvatervise seaduse uuendamise ettepanekuid).
  - 1.2. Eesti kohaliku tasandi alkoholipoliitikat puudutavate **praktikate kaardistamine ja põhjusanalüüsi koostamine** (nt miks teatud praktikaid ei praktiseerita või millised tegurid motiveeriksid seda tegema).
  - 1.3. Töötada välja **kohaliku alkoholipoliitika kujundamise teemaline koolitus- ja nõustamisprogramm** kohalike omavalitsuste juhtivtöötajatele (sh volikogude liikmetele), mille raames töötatakse välja ka vastav **juhendmaterjal**.
2. Viia ellu seadusmuudatus, mille kohaselt **kohalikud omavalitsused vabastatakse riiklike piirangute järelvalve ülesandest, va KOV enda poolt sätestatud piirangute osas**. Maavanema ülesanne on jälgida, kas ja kuidas KOVid vastavat järelvalvet teostavad.

Täiendavad soovitused kohalikele omavalitsustele

1. Kohaliku omavalitsuse territooriumil toimuvatele avalikele üritustele seada täiendavaid alkoholi müügi piiranguid, näiteks:
  - 1.1. Lubada alkoholsete jookide müük (ja tarvitamine) vaid piiratud territooriumil, millele on seatud vanusepiirang (18- eluaastat), mida territooriumile sisenedes kontrollitakse, sh alkoholi müük ei ole lubatud piiritlemata territooriumiga üritustel
  - 1.2. Kinnitada määrusega avalike ürituste tüübid, kus alkoholsete jookide müük (ja tarvitamine) on keelatud, näiteks spordiüritused, kultuuriüritused, laste osalusega üritused vms
  - 1.3. Seada piirang, millise kangusega alkoholsete jooke on avalikel üritustel lubatud müüa (nt $\leq 6\%$)
  - 1.4. Lubada avalikel üritustel alkoholsete jookide müük vaid kindla suurusega topsides (nt 0,33 l)
2. Vähendamaks alkoholsete jooke müüvate jaekaupluste (jt asutuste) tihedust omavalitsuse territooriumil seada riiklikele nõuetele täiendavaid kohalikke piiranguid alkoholi müügiloo väljastamisel, näiteks:
  - 2.1. Täpsustada meetrites, kui lähedal laste- või haridusasutusele võib olla alkoholsete jooke müüv kauplus/asutus (sh võib ka täiendada loetelu, milliste asutuste läheduses pole alkoholsete jookide müük lubatud)
  - 2.2. Keelata alkoholsete jookide müük kortermajades (või määruse kehtestamisest edaspidi keelata kortermajades asuvatele kauplustele alkoholi müügiloo väljastamine)
3. Viia ellu meetmeid omavalitsuse territooriumil alkoholsete jookide reklaami piiramiseks:
  - 3.1. Keelata alkoholsete jookide välireklaam
  - 3.2. Täpsustada meetrites, kui lähedal laste- või haridusasutusele võib olla alkoholsete jookide väireklaam olla paigutatud (sh võib ka täiendada loetelu, milliste asutuste läheduses pole välireklaam lubatud)
4. Lähimõeldud ja vajadustele vastava kohaliku alkoholipoliitika elluviimine, sh:
  - 4.1. Kohaliku alkoholipoliitika seisukohtade kinnitamine
  - 4.2. Kohalikele vajadustele vastava tegevusstrateegia koostamine ja järjepidev elluviimine
  - 4.3. Tegevuste planeerimiseks ja elluviimiseks vajaliku multisektoorse meeskonna koondamine ja selle aktiivse tegutsemise toetamine
5. Alkoholsete jookide müüki, reklaami ja tarvitamist puudutavate kohalike piirangute järelvalve korraldamine

Kasutatud materjal

1. **Allamani, A.** et al. *Experiences from a community alcohol action research in Scandicci, Florence*. Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2003, 20:105–109
2. **Anderson, P.** et al. *Effectiveness and cost-effectiveness of policies and programmes to reduce the harm caused by alcohol*. Lancet, 2009; 373: 2234–46
3. **Babor, T.F.** et al. *Alcohol: no ordinary commodity. Research and public policy*, 2003. Oxford: Oxford Medical Publication, Oxford University Press
4. **Briscoe, S.** et al. *Problematic licensed premises for assault in inner Sydney, Newcastle and Wollongong*. Australian and New Zealand Journal of Criminology, 2003. 36, 18–33
5. **Burns, L.** et al. *Policing pubs: what happens to crime?* Drug and Alcohol Review, 1995. 14, 369–375.
6. **Chikritzhs, T.** et al. *Predicting alcohol-related harms from licensed outlet density: a feasibility study*. National Drug Law Enforcement Research Fund, Monograph, 2007, Series No 28
7. **Cook, P.J.** *Paying the tab. The costs and benefits of alcohol control*. Princeton: Princeton University Press, 2007.
8. **Dent, C.W.** *Community local alcohol availability and enforcement of possession laws as predictors of youthful drinking*. Preventive Medicine, 2005, 40:355-362
9. **Duailibi, S.** et al. *The effect of restricting opening hours on alcohol-related violence*. Am J Public Health 2007; 97: 2276–280
10. **Farrell, S.** et al. *Alcohol dependence and the price of alcoholic beverages*. J Health Econ 2003; 22: 117–47.
11. **Gajda, R.** *Utilizing collaboration theory to evaluate strategic alliances*. Am J Eval 2004; 25:65–77.
12. **Giesbrecht, N.** *Alcohol, tobacco and local control. A comparison of several community-based prevention trials*. Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2003, 20:25-40
13. **Giesbrecht, N.** et al. *Community-based interventions and alcohol, tobacco and other drugs: foci, outcomes and implications*. Drug and Alcohol Review, 2006, 25, 633-646.
14. **Graham, K.** et al. *Raising the bar: preventing aggression in and around bars, pubs and clubs*. Wilan Publishing, Portland. 2008.
15. **Holder, H.D.** *Alcohol and the community: a systems approach to prevention*. Cambridge, Cambridge University Press, 1998
16. **Holder, H.D.** et al. *A community prevention trial to reduce alcohol involved accidental injury and death: overview*. Addiction, 1997, 92 (Suppl. 2):S155–S171.
17. **Holmila, M.** *The evaluation of the Metropolitan project; process and causality*. Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 2003, 20:81–90.
18. **Huckle, T.** et al. *Density of alcohol outlets and teenage drinking: living in an alcogenic environment is associated with higher consumption in a metropolitan setting*. Addiction 2008; 103: 1614–21.
19. **Hughes, K.** et al. *Reducing harm in drinking environments: evidence and practice in Europe*. Liverpool: Centre for Public Health, Liverpool John Moores University, 2010.
20. **Jones, L.** et al. *Reducing harm in drinking environments, a systematic review of effective approaches*. Liverpool: Liverpool John Moores University, 2009.
21. **Laverack, G.** *Health Promotion Practice. Power and Empowerment*. Sage, London, 2004
22. **Livingston, M.** et al. *Changing the density of alcohol outlets to reduce alcohol-related problems*. Drug Alcohol Rev 2007; 26: 557–66
23. **Mansdotter, A.M.** et al. *A cost–effectiveness analysis of alcohol prevention targeting licensed premises*. European Journal of Public Health, 2007, 17:618–623
24. **Meier, P.** *Modelling the potential impact of pricing and promotion*. Policy Model Version 2008 (1-1).
25. **Room, R.** et al. *Alcohol and public health*. Lancet 2005; 365:519 – 30
26. **Samarasinghe, D.** *Reducing harm from use of alcohol: community responses* (Alcohol Control Series, No.5). New Delhi: WHO Regional Office for South-East Asia, 2006.
27. **Wagenaar, A.C.** et al. *Preventing youth access to alcohol: outcomes from a multi-community time-series trial*. Addiction, 2005. 100, 335–345
28. **Wallin, E.** et al. *Over serving at licensed premises in Stockholm: Effects of a community action program*. Journal of Studies on Alcohol 2005; 66: 806-814
29. **WHO**, *Evidence for the effectiveness and cost-effectiveness of interventions to reduce alcohol related harm* (2009)

Lisa 1. KOV alkoholipoliitika tööühm

Töörühma eesmärk oli kaardistada ja läbi arutada, milline peaks olema kohalike omavalitsuste roll riiklikus alkoholipoliitikas. Selleks viidi läbi kaks töökoosolekut (27.01.12 ja 29.05.12) ja üks seminar (04.04.12).

Esimesel koosolekul lepidi kokku töörühma töökorraldus ning teisel koosolekul arutati ettepanekuid, mis kerkisid üles aprillis toimunud seminaril (seminari materjalidega on võimalik aadressil <http://www.terviseinfo.ee/et/sundmused/details/340-kohalike-omavalitsuste-alkoholipoliitika-voimalused-eesis>).

Ettepanekud saadeti peale koosoleku toimumist ka kõigile töörühma töös osalenud organisatsioonidele, kes said ettepanekutele esitada oma seisukohad. Järgnevalt on välja toodud kokkuvõtte töörühma liikmete seisukohtadest. Põhjalik tabel koos iga organisatsiooni seisukohtade põhjendusega on toodud lisas 2. Kokku esitas ettepanekuid 17 organisatsiooni:

1. Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOVL)
2. Eesti Linnade Liit (ELL) - nõuniku seisukohad
3. Tallinna Ettevõtlusamet - hinna ja tarbijakaitse teenistuse seisukohad
4. Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
5. Tartu Linnavalitsus - ettevõtluse osakonna seisukohad
6. Tartu Linnavalitsus - abilinnapea seisukohad
7. Viljandi Maavalitsus
8. Tartu Maavalitsus
9. Siseministeerium (SiM)
10. Politsei- ja Piirivalveamet (PPA)
11. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
12. Tervise Arengu Instituut (TAI)
13. Eesti Karskusliit
14. Kaupmeeste Liit
15. Eesti Toiduainetööstuse Liit
16. Õlleliit
17. Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit

Lisa 2. KOV alkoholipoliitika tööühmas arutelul olnud meetmed

Arutelusel olevad meetmed jagunesid viieks alavaldkonnaks:

A. Alkoholi müük avalikel üritustel (ettepanekud 1-5)

Alkoholi jaemüügiks avalikel üritustel tuleb taotleda alati jaemüügi luba ning teha vastav märgede registris, mille menetlemisel on kohalikul omavalitsusel võimalus hinnata ürituse olemust ja vajadust alkoholi müüki piirata. Selliselt võib kohalik omavalitsus mitte lubada või kitsendada jaemüüki erinevate spordiürituste, kogupereürituste, kultuuriürituste jms raames.

Meede lähtub seisukohast, et müügipiirangu või müügiloa mitteväljastamise vajalikkust (nt isikute turvalisuse ja avaliku korra tagamiseks) oskab kõige paremini hinnata kohalik omavalitsusüksus. Näiteks on Vastseliina vallavolikogu Vastseliina Maarahva Laadal ja laada ürituste raames keelanud kange alkoholise joogi jaemüügi. Tallinna linn piirab aga alkoholsete jookide jaemüüki ka üldkasutatava supuskoha territooriumil.

Koosolekutel tekkis arutelu, kas kaaluda võiks järgmiste nõuete sisseviimist, st täpsustada seaduses (nt AlKS §42), millised on konkreetsed kitsendused, mida on kohalikul omavalitsusel võimalik valla- või linnavolikogu määrusega reguleerida

B. Alkoholi jaemüük (ettepanekud 6-7)

Koosolekutel tekkis arutelu, kas kaaluda võiks järgmiste nõuete sisseviimist, st täpsustada seaduses (nt AlKS §42) konkreetsed kitsendused, mida on kohalikul omavalitsusel võimalik valla- või linnavolikogu määrusega reguleerida.

Täpsustamise eesmärk on läbi seadusandluse motiveerida kohalikke omavalitsusi rakendama aktiivsemalt vastavaid meetmeid.

C. Alkoholi turundus (ettepanekud 8-9)

D. Järelevalve (ettepanekud 10-11)

E. Kohalike omavalitsuste võimekus ja valmisolek kohalikku alkoholipoliitika meetmeid rakendada (ettepanekud 12-19)

Loetelu sisaldab tegevusi:

- mida teiste tööühmade aruteludes on välja toodud kui võimalikke KOV vastutusel olevaid tegevusi, mis toetavad riiklikku alkoholipoliitikat
- mis on välja toonud WHO oma juhises „Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol“

1. Alkohoolseid ja alkoholivabasid jooke ei ole lubatud müüa samast müügipunktist

Meetme eesmärk on eristada alkohoolne jook alkoholivabadest jookides, andes tarbijatele selge signaal, et alkohoolne jook ei ole samasugune toode nagu teised karastusjoogid. Samuti kergendab see müüja tööd, kuna vaid alkoholi müües tuleb tal hinnata iga ostja vanust ja vajadusel dokumenti küsida, seevastu müües vaid alkoholivabasid tooteid, puudub müüjal üldse see vajadus.

Poolt argumendid:

- ✓ annab võimaluse mitte anda luba alkoholimüügiks
- ✓ puudub vajadus kontrollida dokumente
- ✓ on ostjale lihtsam ja vähemhäärim
- ✓ suurendaks järelevalve võimekust (eriti väiksemates kogukondades, kus inimesed tunnevad üksteist ja oma kogukonna noori, aitaks see kaasa ka kodanikuaktiivsuse suurenemisele, kui kohe visuaalselt oleks nähtav, et alaealisele müüakse „valest letist“)
- ✓ on kasvatusliku eesmärgiga meede, mis kannab sõnumit, et alkohol on eriline kaup, millesse peab teistmoodi suhtuma

Vastu argumendid:

- ✓ KOVil on kehtiva alkoholiseaduse kohaselt piisavalt õigusi ja võimalusi.
- ✓ avalikud üritused on praktikas nii oma olemuselt kui ka suunitluselt sihtgruppide äärmiselt erinevad, tundub otstarbekam hetkel kehtiv üldine seaduse sõnastus, mis võimaldab vastupidiselt väga konkreetsetele kitsendustele kiiremini reageerida olukorrale ning vajadusele

Poolt: 7 (*sh 1 riikliku reguleerimise poolt)		Vastu: 7
1.	ELL	EMOVL
2.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Tallinna Ettevõtlusamet
3.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	SiM, PPA
4.	Tartu LV (abilinnapea)	MKM
5.	Viljandi Maavalitsus	Kaupmeeste Liit
6.	Tartu Maavalitsus*	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit
7.	Eesti Karskusliit	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
NEUTRAALNE: TAI		

- ✓ seaduses sätestatud väga konkreetset sõnastatud kitsendused võivad jääda tulenevalt ühiskonnas pidevalt toimuvatest arengutest kiiresti n-ö „ajale jalgu“, mistõttu võib neid olla praktikas raske rakendada
- ✓ on oht, et kui alkohoolne ja alkoholivaba jook müüakse näiteks jaanitulel või simmanil eraldi kohast, siis võib mõni loobuda hoopis alkoholivaba joogi ostust, et mitte mitu korda järjekorras seista
- ✓ võib tõlgendada ka tarbijate diskrimineerimisena – tekitab asjatut segadust ja raiskab aega
- ✓ seadust peab iga alkoholimüügiloo saaja järgima ning tagama selle, et müüjad küsiksivad kahtluse korral dokumenti.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Tuleks uurida, miks KOV ei ole kasutanud neid võimalusi, mida seadus praegu pakub, kas põhjus on oskamatuses, vajaduse puudumises, või milleski muus?
- ✓ Avalikel üritustel eraldi müügipunktide nõude sätestamise asemel tuleks üleüldiselt tõsta süsteemselt müüjate teadlikkust läbi koolituste kaudu.
- ✓ Tegu on üsna uuendusliku meetmega, millele on nii poolt- kui vastuargumente. Esialgu võiks proovida soovitusliku meetmena, et hinnata selle rakendamise võimalikkust ja tõhusust

2. Alkohoolseid jooke on lubatud müüa vaid sellisest punktist, kus müüakse ainult alkoholi, st ei ole lubatud müüa samast punktist süüa, meeneid jms

Meetme eesmärk on raskendada alkoholi kättesaadavust, st inimene peab seisma mitmes järjekorras, kui ta soovib toidu juurde saada ka alkoholi. Seevastu alkoholivaba jooki on võimalik osta koos toiduga.

Poolt argumendid:

- ✓ müüjatel on võimalus ostjad põhjalikumalt kontrollida
- ✓ mitmes järjekorras seismine võib mõjutada tavatarbija otsust alkoholi ostmisest loobuda
- ✓ tarbija saab signaali, et alkoholne jook erineb teisest jookidest

Vastu argumendid:

- ✓ seda meetet võivad kohalikud omavalitsused rakendada ka kehtiva õiguskorra kohaselt
- ✓ võib viia vastupidise tulemuseni - isik, kes ostab ära alkoholi, loobub uues järjekorras toiduaine ootamisest, millega kaasneb raskem joove
- ✓ antud olukorras võib tekkida oht, et ürituse külastajad smuugeldavad alkoholi althõlma sisse (vältimaks lisajärjekordi)
- ✓ avalikud üritused on praktikas nii oma olemuselt kui ka suunitluselt sihtgrupile äärmiselt erinevad, tundub otstarbekam hetkel kehtiv üldine seaduse sõnastus, mis võimaldab vastupidiselt väga konkreetsetele kitsendustele kiiremini reageerida olukorrale ning vajadusele

POOLT: 6 (*sh 1 riikliku reguleerimise poolt)		VASTU: 8
1.	ELL	EMOVL
2.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Tallinna Ettevõtlusamet
3.	Tartu LV (abilinnapea)	Tartu LV (ettevõtluse osak)
4.	Viljandi Maavalitsus	SiM, PPA
5.	Tartu Maavalitsus*	MKM
6.	Eesti Karskusliit	Kaupmeeste Liit
7.		Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit
8.		Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
NEUTRAALNE: TAI		

- ✓ seaduses sätestatud väga konkreetset sõnastatud kitsendused võivad jääda tulenevalt ühiskonnas pidevalt toimuvatest arengutest kiiresti n-ö „ajale jalgu“, mistõttu võib neid olla praktikas raske rakendada

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Kaaluda võiks hoopis kange alkoholi müümist eraldi lahjast alkoholist.
- ✓ Toetame põhimõtteliselt riikliku jaemüügi monopolisüsteemi kehtestamist, mis automaatselt lahendaks rea järelevalve ja kättesaadavusega probleemid.
- ✓ Igasugused müügipiirangud ja nõuded müügikohtadele, avalikul üritusel alkoholi müügile esitatavad nõuded jne peaksid olema riiklikult reguleeritud.
- ✓ Tegu on üsna uuendusliku meetmega, millele on nii poolt- kui vastuargumente. Esialgu võiks proovida soovitusliku meetmena, et hinnata selle rakendamise võimalikkust ja tõhusust.

3. Kui alkohoolseid ja alkoholivabaid jooke müüa samast punktist, siis:
- A. peab olema alkoholivabade jookide valik alkoholsete jookide valikuga samas proportsioonis (nt kui müügil on 5 eri marki õlut, siis peab olema müügil ka 5 eri marki mõnd alkoholivaba jooki või
- B. peab sortimendis olema alati vähemalt fikseeritud koguses (näiteks 5) erinevaid alkoholivabaid jooke.

Meetme eesmärk on laiendada tarbija valikut alkoholivabade jookidega, vähendades tarbija motivatsiooni osta alkoholne jook, kuna puuduvad vajalikud alkoholivabad alternatiivid.

POOLT: 4		VASTU: 9
1.	ELL: toetab vaid meetet A	EMOVL
2.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit: toetab vaid meetet B	Tallinna Ettevõtlusamet
3.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Tartu LV (ettevõtluse osak)
4.	TAI	Tartu LV (abilinnapea)
5.		Viljandi Maavalitsus
6.		SIM, PPA
7.		MKM
8.		Eesti Karskusliit
9.		Kaupmeeste Liit
NEUTRAALNE: Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit		

Poolt argumendid:

- ✓ tarbijal oleks suurem võimalus valida alkoholivaba jook, kui valikut oleks selles osas rohkem
- ✓ vähendab riski liigselt alkoholi tarvitada
- ✓ praegu see paljuski nii ongi

Vastu argumendid:

- ✓ puudub ülevaade, kas see on probleemiks.
- ✓ Puudub tõendus, et see lähenemine oleks abiks alkoholi kättesaadavuse tõkestamisel
- ✓ võrdne sortiment ei pane tarbijat valikut muutma, pigem ikka teadlikkus
- ✓ raskendab järelevalvet (mis saab siis, kui üks 1 mark alkoholivaba jooki saab otsa? Müügikoht tuleb sulgeda?)
- ✓ jookide valik n.ö. reaäritusel on piiratud ning Eesti *catering* firmad on väikese fantaasiaga, iga mark on erineva hinnaga, seega on paljusid marke arvlemise mõttes tüütu müüa ja seda niikuinii üldjuhul ei tehta.

- ✓ seaduses sätestatud väga konkreetselt sõnastatud kitsendused võivad jääda tulenevalt ühiskonnas pidevalt toimuvatest arengutest kiiresti n-ö „ajale jalgu“, mistõttu võib neid olla praktikas raske rakendada

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ alkoholivabade jookide hulgas ei tohiks olla energijooke
- ✓ Tegu on üsna uuendusliku meetmega, millele on nii poolt- kui vastuargumente. Esialgu võiks proovida soovitusliku meetmena, et hinnata selle rakendamise võimalikkust ja tõhusust.

4. Alkohoolsete jookide müük saab toimida vaid piiratud territooriumil, millele on seatud vanusepiirang (18-eluaastat), mida territooriumile sisenedes kontrollitakse, sh on ka tarvitamine lubatud vaid samal piiratud territooriumil, mitte väljaspool. Ühtlasi tähendaks selline nõue, et alkoholi müük ei ole lubatud piiritlemata territooriumiga üritustel.

Meetme puhul on ürituse korraldajal valida, kas:

- üritus on vanusepiiranguta ning alkoholi müük ja tarvitamine toimub sündmuskohas kindlal piiratud alal
- kogu üritusele on seatud vanusepiirangu ja tarvitamine on lubatud kogu ürituse territooriumil
- üritusel ei müüda üldse alkohoolseid jooke ja siis puudub vajadus nimetatud kitsenduste järele

Meetme eesmärk on piirata alkohoolsete jookide kättesaadavust alaealistele, sh võimalust, et alaealistele ostavad alkoholi täisealised. Samuti edastab meede selget sõnumit, et alaealised ja alkoholi tarvitamine ei käi koos. Lisaks motiveerib see ürituste korraldajaid kaaluma alkohoolsete jookide müügiga kaasnevaid piiranguid ja sellest tulenevalt soodustama alkoholivabade ürituste korraldamist.

* - tärniga on märgitud organisatsioonid, kelle hinnangul peaks meede olema rakendatud riiklikul tasandil

Poolt argumendid:

- ✓ aitaks KOV-del reguleerida üritusi, millele nad on küll alkoholi müügiloa andnud, kuid mis samal ajal on atraktiivne ka alaealistele
- ✓ aitaks piirata ja kontrollida alkoholi tarvitamist näiteks pereüritustel (sh paljude lapsevanemate seas, kes on tulnud vanusepiiranguta üritusele koos alaealiste lastega)
- ✓ konkreetne isik ei soovi näidata, et ta sinna piiratud alale läheb
- ✓ nii luuakse suhteliselt hea foon alaealiste alkoholi tarbimise piiramiseks (ja üldse alkoholi tarbimisele) – peo territooriumil vastutav korraldaja poeb nahast välja, et seda ei juhtuks (tõenäoliselt keelustab alaealiste sissepääsu)

POOLT: 8 (*sh 4 riikliku reguleerimise poolt)		VASTU: 7
1.	EMOVL	Tallinna Ettevõtlusamet
2.	ELL	Tartu LV (abilinnapea)
3.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet*	SIM, PPA
4.	Tartu LV (ettevõtluse osak)*	MKM
5.	Viljandi Maavalitsus*	Kaupmeeste Liit
6.	Tartu Maavalitsus	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit
7.	Eesti Karskusliit	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
8.	TAI*	

Vastu argumendid:

- ✓ on liiga radikaalne muudatus
- ✓ käitumisharjumusi tuleks kujundada läbi piirangute sätestamise konkreetsete ürituste liikide kaupa (vt täiendavad ettepanekud)
- ✓ tundub äärmiselt ebademokraatlik, inimeste kastidesse jagamine
- ✓ mõju võib olla indiviidi tasandil, aga mitte populatsiooni tasandil
- ✓ raske prognoosida, kas oleks mõju korraldajatele (loobumine alkoholi müügist)
- ✓ alkoholi ja alkoholi kultuurset tarbimist ei saa eirata ega peita
- ✓ olemasolev regulatsioon on piisav
- ✓ seaduses sätestatud väga konkreetselt sõnastatud kitsendused võivad jääda tulenevalt ühiskonnas pidevalt toimuvatest arengutest kiiresti n-ö „ajale jalgu“, mistõttu võib neid olla praktikas raske rakendada

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ tõsta tuleks ka vanusepiirangut, so 21-eluaastani
- ✓ kaalutud on seni spordiüritustel alkoholi jaemüügi keeldu (edutult) ja kaaluda saaks meedet ka vabaõhu kultuuriürituste (vabaõhuteater jms) puhul, laste osalusega ürituste puhul (spordivõistlusel alkoholi sisaldavate jookide pakkumine laste ja noorte treeneritele?)
- ✓ Pigem karmistada karistust täiskasvanutele, kes ostavad alaealisele alkoholi
- ✓ pigem tõhustada koduseid kasvatuslikke meetodeid normaalse tarbimise suunas kui rakendada totaalseid keelde
- ✓ tegu on üsna uuendusliku meetmega, millele on nii poolt- kui vastuargumente. Esialgu võiks proovida soovitusliku meetmena, et hinnata selle rakendamise võimalikkust ja tõhusust

5. On seatud piirang, kui kangeid alkohoolseid jooke on lubatud avalikel üritustel müüa (nt ≤5 või ≤15 % vms)

Meetme eesmärk on piirata kangema alkoholi kättesaadavust.

Poolt argumendid:

- ✓ vähendab tarbimist
- ✓ vähendab joores inimeste hulka
- ✓ Tallinna linnas juba kehtestatud vastav piirang (väljaspool siseruume toimuval avalikul üritusel ja spordiürituse loa alusel toimuval spordiüritusel on lubatud vaid lahja ja vähese etanoolisisaldusega alkohoolse joogi jaemüük)

Vastu argumendid:

- ✓ kanguse piirangud ei anna efekti
- ✓ meetme raskusastmest sõltumata säilib võimalus, et kange (lubatud kangem) alkohoolne jook võetakse avalikule üritusele kaasa ja/või väljutakse territooriumilt ja seda tarbitakse väljaspool ürituse territooriumi.
- ✓ olemasolev regulatsioon on piisav
- ✓ avalikud üritused on kõik erinevad ja siinjuures tuleks juba ürituse planeerimisel osapooltega kokku leppida tingimused vastavalt ürituse eesmärgile ja ka osavõtjatele.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Kangema alkoholi kättesaadavust oleks vaja piirata avalikel üritustel ühtselt üle kogu Eesti
- ✓ Alkoholiseaduses võiks olla sätestatud, kui kangeid alkohoolseid jooke võib väljaspool siseruume toimuval avalikul üritusel müüa
- ✓ Tegemist peaks olema kohapeal tarbimiseks mõeldud ehk pakendamata jookide müügiga
- ✓ Kaaluda saaks ka vabaõhuüritustel kange alkoholi müümise keeldu

POOLT: 12 (*sh 4 riikliku reguleerimise poolt)		VASTU: 3
1.	EMOVL	Tartu Maavalitsus
2.	ELL	MKM
3.	Tallinna Ettevõtlusamet*	Kaupmeeste Liit
4.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet*	
5.	Tartu LV (ettevõtluse osak)*	
6.	Tartu LV (abilinnapea)	
7.	Viljandi Maavalitsus	
8.	SiM, PPA	
9.	Eesti Karskusliit	
10.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	
11.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
12.	TAI*	

- ✓ Regulatsioone saaks rakendada ka diferentseerivalt, silmas pidades läbiviidavate avalike ürituste liike
- ✓ Avalikel üritustel võiks olla lubatud müüa õlut ja kuni 6 (k.a) mahuprotsendiga alkohoolseid jooke
- ✓ Koguda on vaja infot, kui suure % avalikel üritustel müüdavast alkoholist moodustab õlu ja siider ja kui suure kange alkohol - sel juhul saab hinnata võimalikku mõju tarbimisele
- ✓ Kange alkoholi müük peaks olema lubatud pikendatud/lahjendatud kujul, kuid väljastatav kokteil või pikk jook (viin mahlaga jne) ei ületaks 15% alkoholi
- ✓ pigem vajadusel reguleerida kangust (näiteks õlu, kokteileid kangest alkoholist, siider), kui kehtestada totaalne keeld, mis mõjub silmakirjalikult

6. Õigus keelata alkoholsete jookide müük omavalitsuse territooriumil asuvates kortermajades (st kortermajades asuvates kauplustes)

Meetme eesmärk on piirata kangema alkoholi kättesaadavust.

Poolt argumendid:

- ✓ alkohol ei ole esmatarbekaup, mis peab olema igal hetkel kättesaadav
- ✓ alkoholi müügi puhul peaks kehtima põhimõte, et tegemist on erakordse tootega ning selle kättesaadavus peaks olema piiratud
- ✓ otstarbekas linnades, sest eraldiseisvaid alkoholimüügi õigusega kauplusi on seal piisavalt
- ✓ täpsemad piiranguid puudutavad regulatsioonid on vajalikud, sest üldjuhul rakendavad KOV-d piiranguid ettevaatlikult (kartus vaidluse korral kaotajaks jääda vms)
- ✓ KOV peab negatiivset haldusakti motiveerima ja kaalutlema, seega on ainus võimalus sätestada piirangud seaduses, kuna üldise alkoholi tarbimise vähendamise motivatsioon ei ole piisav selleks, et ettevõtlust piirata.

Vastu argumendid:

- ✓ meede võib endas sisaldada riivet ettevõtlusvabadusele võttes siinkohal arvesse, et paljud hooned omavad tänasel päeval sihtotstarbelt nii äri- kui ka elamispindu
- ✓ sellise müügikohta puudutava kitsenduse vajadust saab hinnata kõige paremini kohalik omavalitsus, milleks on tal ka kehtiva õigusruumi kohaselt võimalused olemas
- ✓ ainult alkoholi müügi raskemaks tegemine tänapäeval ei aita (seda on näha näiteks Soome abil - alkohol ostetakse lihtsalt mujalt ja juuakse ikka palju)
- ✓ kui maal ainuke pood ongi see, mis asub kortermajas, siis praeguste olude juures ei tule poe pidamine ilma alkoholita ilmselt välja ja poe sulgemisel kaovad lähedusest ka sai ja leib

POOLT: 8 (*sh 4 riikliku reguleerimise poolt)		VASTU: 6
1.	EMOVL	Tallinna Ettevõtlusamet
2.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet*	Tartu LV (ettevõtluse osak)
3.	Tartu LV (abilinnapea)	MKM
4.	Viljandi Maavalitsus*	Kaupmeeste Liit
5.	Tartu Maavalitsus*	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit
6.	SIM, PPA	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
7.	Eesti Karskusliit	
8.	TAI*	

- ✓ kortermajad on ka väga erineva elanike arvuga -on selliseid, kus on 4 peret ja on selliseid, kus rahvast on rohkem, kui mõnes KOVis
- ✓ säilib küsimus ebaausast konkurentsist, ühtsetest müümise tingimustest sõltumata müügikohast ja eesmärgi täitmisest – kui inimesed ei saa kortermajade poodidest alkoholi kätte, siis minnakse seda ostma suuremasse toidupoodi
- ✓ oluline on teha pingutusi müüja teadlikkuse tõstmise osas ja alkoholi müümise kontrolli osas
- ✓ tekitab ebavõrdset konkurentsi nende vahel, kel on juba tehtud investeeringud ja rajatud kauplus kortermaja alla, samas kortermaja kõrval asuv kauplus alkoholi tohib müüa

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Kui seda piirangut sätestada üleriigiliselt, siis tuleks enne analüüsida, kui palju selliseid poode on
- ✓ Konkreetsetes küsimustes tuleb arvestada kaupluste arvu ja paiknemise eripära erinevates Eesti piirkondades, sealhulgas hajaasustatud piirkondades
- ✓ Kehtestada riiklikult, sest võib tekkida olukord, kus küla ainsa poe omanik on volikogus ja keelab ära enda potentsiaalse konkurendi
- ✓ Keelamise korral oleks ilmselt põhjendatud ka elanike vastav küsitlemine
- ✓ Kindlasti peaks piirangud olema üle-riigilised, mitte kohalikele poliitikutele otsustamiseks, mis tehakse demagoogiliselt vaid häälte püüdmiseks. Sellega motiveeritakse pigem otsuseid, mis ei ole jätkusuutlikud ega mõistlikud (näiteks Tallinna õine müügikeeld alkoholile, mis tõi kaasa tõelise viinaralli lähivaldadesse)

7. Õigus keelata alkoholsete jookide müük omavalitsuse haldusalas asuvates kütusetanklate territooriumil asuvates kauplustes

Meetme eesmärk on piirata alkoholi kergest kättesaadavust tarbijatele. Samuti edastab meede selget sõnumit, et autoga liiklemine ja alkoholi tarvitamine ei käi koos. Meedet tasub kaaluda eeldusel, kui alkoholsete jookide müüki kütusetanklates ei otsustata riiklikult keelustada.

Poolt argumendid:

- ✓ alkohol ei ole esmatarbekaup, mis peab olema igal hetkel kättesaadav
- ✓ alkoholi müügi puhul peaks kehtima põhimõte, et tegemist on erakordse tootega ning selle kättesaadavus peaks olema piiratud
- ✓ tanklas ja tema territooriumil olevas müügipunktis müüdavad kaubad on eelkõige teel olles tekkinud kiire ja ootamatu vajaduse rahuldamiseks (bensiin otsas, vesi otsas, toit otsas)
- ✓ tanklate sagedane asukoht on maantee ääres või asulates, kus poode ei ole või tankla asub lähemal kui pood vms
- ✓ teaduslike uuringuid ei ole seetõttu, et väga keeruline on määrata liiklusõnnetuses hukkunute eelnevat alkoholi ostmise kohta ja seeläbi määrata proportsioone, kui paljud liiklusõnnetused on toimunud tankla kauplusest ostetud alkoholi tõttu
- ✓ tanklates alkoholimüügi kaotamine kannab liiklusohutuse ennetusalast sõnumit, et auto ja alkohol ei käi kokku.
- ✓ kui piirangu kehtestamise õigus anda kohalikule omavalitsusele, siis tekib olukord, kus osad omavalitsused piiravad ja osad mitte - tekib nn alkoholiturism

Vastu argumendid:

- ✓ KOV-l on võimalik ka praegu oma haldusterritooriumil kehtestada müügikohti puudutavaid kitsendusi
- ✓ kui bensiinjajaamas asuv kauplus on ikkagi ainus ümbruskonnas, siis peab KOV mõtlema tagajärgedele, kui pood või bensiinjajaam peaks ukseid sulgema: kuidas tagada elanikele ligipääs lähima kaupluseni, kuidas aidata töötuks jääva müüja peret

POOLT: 11 (*sh 8 riikliku reguleerimise poolt)		VASTU: 4
1.	EMOVL	MKM
2.	ELL*	Kaupmeeste Liit
3.	Tallinna Ettevõtlusamet*	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
4.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet*	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit
5.	Tartu LV (ettevõtluse osak)*	
6.	Tartu LV (abilinnapea)	
7.	Viljandi Maavalitsus*	
8.	Tartu Maavalitsus*	
9.	SiM, PPA	
10.	Eesti Karskusliit*	
11.	TAI*	

- ✓ tankla territooriumil asuvatele kauplustele täiendavate piirangute kehtestamine erinevalt teistest kauplustest tooks kaasa ettevõtjate erineva kohtlemise
- ✓ ei ole teaduslikku uuringut selle kohta, et alkoholsete jookide müük tankla territooriumil paiknevast kauplusest avaldaks otseks mõju alkoholsete jookide ostmise ja tarbimise suurenemisele
- ✓ tanklapoodides müüdava alkoholi kogus on marginaalne, moodustades kogu alkoholi jaekaubandusest hinnanguliselt vaid 2% - seega ei saa tanklapoodides alkoholi müügi keelamine olemuslikult omada märkimisväärset mõju riiklikule alkoholitarbimisele, kuid piirab ebaproportsionaalselt ettevõtlust
- ✓ test-ostude tulemused on näidanud, et alkoholi kättesaadavus on tanklapoodides oluliselt väiksem võrreldes teiste alkoholimüügikohtadega
- ✓ tanklapoodidele laienevad kõik jaekaubandust, sh alkoholimüüki reguleerivad sätted, st tanklapoes alkoholimüügi keelustamine ning teises jaekaubandusettevõttes lubamine (nt Selveri poes) on ettevõtjate ebavõrdne kohtlemine ja moonutab vaba konkurentsi
- ✓ asjaolu, et üks jaekaubandusettevõtte (kauplus) asub kütusetankurite kõrval, ei anna alust selles kaupluses alkoholiga kauplemise piiramiseks - vastasel juhul tekiks küsimus alkoholimüügi keelamisest kõigis kauplustes, mille vahetus läheduses asuvad kütusetankurid.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ peaks olema riiklikult keelustatud - sastasel juhul võib meede jääda liiga nõrgaks eesmärgi saavutamisel.
- ✓ Juhul, kui riiklikult ei keelustata, võiks see õigus olla KOV-l
- ✓ tuleks taastada volikogu õigus piirata toitlustusettevõtetes alkohoolse joogiga kauplemise aega
- ✓ tanklas võiks müüa ainult kuni 2,8% alkoholi

8. Kas kohaliku omavalitsusel (KOV) peaks olema õigus seada oma haldusterritooriumil täiendavaid piiranguid alkoholsete jookide välireklaamile? Kui jah, siis millisel moel?

Hetkel kehtiv reklaamiseadus võimaldab KOV valla- või linnavolikogu määrusega (§ 13):

- kehtestada välireklaami paigaldamise eeskirja, millega kehtestatakse nõuded välireklaami avalikustamise viisile ja kohale
- määratleda piirkonna, mida loetakse reklaamiseaduse § 28 lõike 1 punktis 1 nimetatud ehitise ja territooriumi vahetuses läheduses olevaks.

Näiteks on Tallinna Linnavolikogu 2011. aastal vastu võtnud määruse „Reklaamimaks Tallinnas“, mis sätestab (§ 5, lg 2) järgmist „Reklaamile, milles reklaamitakse alkoholset jooki, mille etanoolisisaldus on kuni 6 mahuprotsenti (kaasa arvatud), kohaldatakse viiekordset diferentseeritud maksumäära“

	POOLT: 11 (*sh 8 riikliku reguleerimise poolt)	VASTU: 3
1.	EMOVL*	Tartu LV (ettevõtluse osak)
2.	ELL	MKM
3.	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
4.	Tartu LV (abilinnapea)	
5.	Viljandi Maavalitsus*	
6.	Tartu Maavalitsus*	
7.	SiM, PPA*	
8.	Eesti Karskusliit*	
9.	Kaupmeeste Liit*	
10.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit*	
11.	TAI*	

Poolt argumendid:

- ✓ Vaja reguleerida riiklikult, sest:
  - o KOV pädevusse antud otsustusõiguse jätmine ei arvesta KOV-de erisustega ja olukorraga ning ei taga kodanikele ühtse kohtlemise põhimõtet.
  - o vähe tulu toovad erinevates KOVides erinevad reklaamipiirangud, kui üle riigi rääkivas ja kirjutavas meedias tehakse alkoholile massiivset reklaami - millist tulu oleks loota, kui mõni väike vald või linn siiski keelaks oma territooriumil alkoholi reklaami?
  - o KOV poolt kehtestatud piiranguid ja erisusi ei pruugita jõuda kaubanduskettide poolt jälgida, sest praktika näitab, et vastavad piirangud kehtestatakse viimasel hetkel ja info ei pruugi õigeaegselt kauplejani jõuda
  - o kaubanduskett ei saa järgida ühtset kontseptsiooni oma kaupluste juures, kuna KOV arvamused ja lähenemised välireklaami osas võivad olla väga erinevad
- ✓ hetkel pole alkoholi tootjate ja müüjatel suurt huvi välireklaami vastu, välireklaami on asendatud osaliselt kaubamärkide reklaamiga (A le Coq, Saku).

- ✓ kui alkoholi reklaamimise täielikku keelustamine ei peaks aga toetust leidma, arvame, et KOV-d võiksid omada õigust oma kohalikus kogukonnas välireklaami keelustada ja asetada sedasi rahva tervise argumendid oma elanike jaoks ärilistest huvidest kõrgemale.

Vastu argumendid:

- ✓ RekS § 13 lõike 1 kohaselt võib valla- või linnavolikogu määrusega kehtestada välireklaami paigaldamise eeskirja, millega kehtestatakse nõuded välireklaami avalikustamise viisile ja kohale.
- ✓ välireklaamile täiendavate piirangute kehtestamise vajadust oskab kõige paremini hinnata kohalik omavalitsusüksus

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Välireklaamist kordi suurem mõju on meedia (TV) kaudu edastataval reklaamil – reguleerida tuleks seda

9. Kas kohalikul omavalitsusel peaks olema õigus seada oma haldusterritooriumil piiranguid alkoholsete jookide tootja- ja tootemärgistusega sponsorlusele? Kui jah, siis millisel moel?

Silmas on peetud erinevaid sündmusi (spordipäevad, tantsupeod jms) või rajatisi (nt spordiväljakud või mänguplatsid), mille toimumist/valmimist sponsoreerivad alkoholsete jookide tootjad. Näiteks, kui tootja soovib mõnda sündmust või rajatise valmimist toetada, siis võib ta seda teha, kuid KOV-l on õigus tootja- ja tootemärgistuse lisamisest keelduda, toetudes mõnele seadusparagrahvile, mis sarnaselt reklaamiseaduse § 13 annab KOV valla- või linnavolikogule õiguse kinnitada vastav määrus.

POOLT: 2		VASTU: 11 (*sh 5 riikliku reguleerimise poolt)
1.	ELL	EMOVL*
2.	Eesti Karskusliit	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet*
3.		Tartu LV (ettevõtluse osak)
4.		Tartu LV (abilinnapea)*
5.		Viljandi Maavalitsus*
6.		TAI*
7.		SiM, PPA
8.		MKM
9.		Kaupmeeste Liit
10.		Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
11.		Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit

Meetme eesmärk on piirata alkoholsete jookide tootjate ja toodete turundamist alaealistele, kes sponsoreeritavatel ürituste või rajatistega kokku puutuvad.

Poolt argumendid:

- ✓ Toetame põhimõtteliselt Prantsusmaa Loi Evin seaduse eeskujul alkoholitootjate poolse spordi- ja kultuuriürituste sponsoreerimise keeldu. Kui seda ei peaks toetatama, siis arvame kindlasti, et KOV-del võis olla õigus oma piirkonnas sellisest sponsorlusest loobuda.

Vastu argumendid:

- ✓ Lähtuvalt tõsiasiast, et praktiliselt kõigil alkoholitootjatel on ka mittealkohoolseid jooke, mis seotud ettevõtte nimega, ei näe põhjust ettevõtet mitte näidata.
- ✓ Kui üleriigilistel ja rahvusvahelistel üritustel näiteks Saku ja A. Le Coqi reklaamid jäävad, siis erinevate KOVide erinevad piirangud ei anna tulemust.
- ✓ Sponsorlus on tihti olulisem ja elulisem vajadus KOV-le kui ettevõttele. KOV-d ei saa olla huvitatud ega tahta sponsoreid, keda nad tegelikult avalikult tänada ei saa – tuleks selles suunas kaasa mõelda.
- ✓ Kui rahvusvaheliste võistluste teleülekannetelt vaatavad vastu suurte alkoholitootjate reklaamid, siis on KOV-l väga keeruline keelduda väikese võistluse korraldamiseks väga vajaliku sponsorsumma andja reklaamist

- ✓ Ei ole kindel, et näiteks tootjamärk mõjutab elanikke (sh alaealisi) rohkem alkoholi tarbima (ei ole kuulnud vastavatest uuringutest)
- ✓ Alkoholitootjad võivad loobuda sponsorlusest.
- ✓ Tegemist oleks tulevikku suunatud meetmega, ent millist lähenemist rakendada olemasolevate kogupereürituste toimumiskohtade nagu Saku Suurhalli puhul (mh näitena saab tuua situatsiooni, et noorte osalusel korraldatakse seal turniire võistlustantsus, mille raames omakorda korraldatakse ka alkoholitootja nimeline võistlus). Hetkel on mitmed valdkonnad (sh sport) sõltuvuses antud sponsorlusest ning sellest ilma jäämine võib tuua ebameeldivaid tagajärgi antud valdkondadele.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Peaks olema reguleeritud (valdavalt keelustatud) ainult riigi tasandil
- ✓ Sponsorlus võib toimuda eeldusel, et välireklaamelementides antud toodet või tootemärki ei propageerita - sponsorluse mäрге võiks jääda kirjalpilti pressiteadetes, artiklites vms trükikujul.

10. Kas järelvalvet alkoholsete jookide müügi ja reklaami piirangute järgimise üle peaks teostama kohalik omavalitsus või mõni riiklik asutus (või mõlemad)?

Koosoleku arutelude käigus leiti, et järelvalve osas on tõsised puudujäägid, kuna võimekus nii riigi kui kohalikul tasandil järelvalvet teostada on madal. Justiitsministeeriumi sõnul registreeritakse KOVide poolt aasta jooksul vaid mõned üksikud alkoholimüügi piirangute rikkumised (muu registreerivad korrakaitse organid). Seevastu 2011.aastal Tervise Arengu Instituudi poolt läbiviidud test-ostlemise tulemused näitavad, et 71% ostude korral ei küsitud noorelt vanust tõendavat dokumenti.

Alkoholiseadusega kehtestatud erinõuete ja piirangute järgimise üle teostavad järelvalvet vastavalt oma pädevusele Maksu- Tolliameti ametnikud, politseiametnikud (välja arvatud kaitsepolitseiametnikud), tarbijakaitseametnikud, Veterinaar- ja Toiduameti ametnikud ning valla- või linnavalitsuse ametnikud (AS § 49 lg 1). Vastavalt oma pädevusele teostab valla- või linnavalitsus oma haldusterritooriumil järelvalvet välireklaami suhtes (RekS § 30 lg 2 p 5).

KOV järelvalve poolt argumendid:

- ✓ Vastutuse andmine riiklikule tasandile võtaks ära kohaliku tasandi vastutuse ja vastutuse ettevõtjalt oma tegude ja kasumi ees ning võib seeläbi olukorda Eestis tervikuna muuta halvemuse poole.
- ✓ Politsei- ja Piirivalveamet reageerimine on põhjendatav ainult ohu korral

Riikliku järelvalve poolt argumendid:

- ✓ Justiitsministeeriumi info kohaselt ei ole 2011-2012 KOV-d ühtegi müügi piirangute rikkumist avastanud. Järelikult vastav järelvalve mehhanism ei toimi. Elutähtsate tegurite (näiteks toiduohutus jm) kontroll on riiklike asutuste ülesanne
- ✓ Meie omavalitsuste võimekus on niivõrd erineva ja sellist kohustust ei saa tänasel päeval neile küll anda (puudub inim- ja rahaline ressurss).
- ✓ garanteerib ühtlase taseme ning hoiab ära ohud, et mõnes omavalitsuses, kus võimu ja kohaliku äri huvid võivad kattuda, oleksid seadused võimalikult efektiivselt kehtestatud.
- ✓ Ühtne lähenemine hoiab ära põhjendamatud vaidlused, erinevused õigusaktide tõlgendamisel.

	KOV: 2	RIIKLIK: 8	RIIKLIK + KOV: 5
1.	SiM, PPA	EMOVL	Tallinna Ettevõtlusamet
2.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	ELL	Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
3.		Tartu LV (abilinnapea)	Tartu LV (ettevõtluse osak)
4.		Viljandi Maavalitsus	MKM
5.		Tartu Maavalitsus	Alkoholitootjate ja – Maaletoojate Liit
6.		TAI	
7.		Eesti Karskusliit	
8.		Kaupmeeste Liit	

- ✓ Kui teatud riiklik institutsioon on pädev ja saab sellega hakkama võib järelvalvet teostada, pärast tulemustest teavitades ka KOVi.

KOVide ja riiklike asutuste ühise järelvalve poolt argumendid:

- ✓ Alkoholipoliitika teostamisel kohaliku omavalitsuse tasandil tuleb arvestada tõsiasjaga, et Eesti kohalike omavalitsuste võimekus, olukord ning vajadused on äärmiselt varieeruvad. Samas võib järelvalve tõhusust negatiivselt mõjutada ka selle teostamise andmine vaid riiklikule asutusele. Kõik omavalitsused ei pruugi hetkel olla piisavalt võimekad vaid iseseisvalt tulemuslikult järelvalvet teostama.
- ✓ Järelevalve tõhustamine on väga oluline teema, sellega seoses võiks toimuda eraldi arutelu, kus osaleksid riigi ja KOV esindajad
- ✓ Kaaluda võiks pädevuse andmist Tervisekaitse Inspeksioonile meediareklaami osas ja muus reklaami osas peaks järelvalve olema ainult KOV-I. Seda juba lähtuvalt asjaolust, et KorS jõustamisel peaks olema ära määratletud iga valdkonna järelvalve teostamise kohustus vaid ühel korrakaitseorganil.

11. Kui järelvalvet peaks teostama kohalik omavalitsus, siis konkreetselt millise kohaliku spetsialisti või asutuse pädevusse see kuuluks?

Koosoleku arutelude käigus leiti, et omavalitsuste võimekus järelvalve teostamisel on väga erinev. Kui Tallinna puhul võiks kaaluda selle ülesande andmist MUPO-le, siis väiksemates kohtades on üksikud kohalikud konstaablid väga ülekoormatud ning tasub tõsiselt kaaluda, kas järelvalve teostamine on KOV-idele jõukohane ülesanne.

Samas näitavad Konjunktuuriinstituudi 2008. a. uuringu „Eesti omavalitsuste alkoholipoliitika“ andmed, et 90% politsei- ja omavalitsusametnikest näeb alkoholil vähemalt mõnevõrra olulist rolli nii liiklusõnnetuste, avaliku korra rikkumiste, isikuvastaste kuritegude kui ka koduse vägivalda põhjustajana. Sellest lähtuvalt võiks järeldada, et kohalikud ametnikud (sh politsei) teadvustavad ühiselt probleemi ja selle lahendamise vajadust, mis peaks toetama omavahelist koostööd.

Koosolekutel leiti ka seda, et omavalitsuses võiks asuda nii palju alkoholi jaemüügikohti kui palju jõuab KOV nende üle järelvalvet teostada.

Arvesse tuleb võtta, et:

- ✓ Puudub ülevaade, kui paljudes KOVides on loodud korrakaitseüksused ja võetud tööle vastavad ametnikud
- ✓ Seoses majandussurutisega vähendati enamuse KOVide töötajate palku ja koondati ametnikke, tänaseks ei ole olukord eriti paranenud
- ✓ Kuna KOVi ametnikud on piisavalt koormatud, siis täiendavate ülesannete panemine kellelegi ei ole üldjuhul võimalik, seda piirab ka palgavahendite nappus.
- ✓ antud kohustuse panemine on KOVdele ülejõu käiv koormuse mõttes, st väiksemates KOVdes ei ole pädevaid ametnikke.

Ettepanekud:

- ✓ Kellele täpsemalt peaks olema antud järelvalve teostamise õigus kohaliku omavalitsuse tasandil sõltub konkreetse omavalitsuse võimekusest ning vajadustest, olles seetõttu varieeruv - mõnes omavalitsuses on otstarbekam luua eraldiseisev asutus/üksus, mõnes jällegi mitte
- ✓ Praegu on mõnes suuremas omavalitsuses selleks tööks palgatud väärteomenetlejad ja järelvalveametnikud
- ✓ Munitsipaalpolitsei puudumisel ettevõtlusega tegelev spetsialist
- ✓ Sama struktuur, kes tegeleb kauplemislubade jms ja valdab üldist teenindus ja kaubanduspilti, tegeleb kaubandus-teenindus alaste pretensioonidega jms.

12. Kas kohalik alkoholipoliitika dokumendi või strateegia olemasolu peaks olema igale KOV-ile kohustuslik?

Kuigi ka tänane seadusandlus pakub mitmeid võimalusi kohaliku alkoholipoliitika kujundamiseks, ei kasuta seda võimalust suur osa Eesti KOV-idest. Samas näitavad Konjunkturiinstituudi 2008. a. uuringu „Eesti omavalitsuste alkoholipoliitika“ andmed, et 85% politsei- ja omavalitsusametnikest peab alkoholoolsete jookide liigset tarbimist oma linnas/vallas probleemiks.

Tõhusaks alkoholi liigtarvitamisega seotud probleemide ennetamiseks ja kahjude vähendamiseks aga ei piisa vaid nõ „kõvadest“ meetmetest (erinevad piirangud), vaid kõrvale on vaja ka „pehmeid“ meetmeid (erinevad teenused ja tervisedenduslikud programmid). Eri meetmete kombinatsioon peaks lähtuma kohalikest vajadustest ja võimalustest, olema terviklik ning olema formuleeritud kohaliku alkoholipoliitikana.

On arutelu koht, kas kohaliku alkoholipoliitika formuleerimise kohutus on parim võimalus KOV juhte motiveerida või tasub kaaluda pehmemaid variante nagu näiteks laialatuslikud kohalike juhtide vastavateemalised koolitused vms, eesmärgiga tõsta nii teadlikkust kui motivatsiooni.

Poolt argumendid:

- ✓ Kohustusliku alkoholipoliitika või strateegia olemasolu KOV-s annab lisatõuke probleemiga tegelemisel. Teiselt poolt peaks ettevõtjale olema selge, milliseid kulutusi on tal vajalik planeerida ning see peaks pigem tulenema seadusest kui KOV strateegiast.

Vastu argumendid:

- ✓ Ei pea vajalikuks, sest probleemid on ju üle Eesti ühised: alkoholi liigne tarvitamine, alaealiste üha suurenev joomine, üldsuse salliv suhtumine joomisesse.
- ✓ Tänane seadusandlus annab kohalikele omavalitsustele mitmeid võimalusi alkoholipoliitika kujundamiseks oma haldusterritooriumil vastavalt olukorrale ning vajadusele.

	POOLT: 2	VASTU: 13
1.	ELL	EMOVL
2.	SiM, PPA	Tallinna Ettevõtlusamet
3.		Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
4.		Tartu LV (ettevõtluse osak)
5.		Tartu LV (abilinnapea)
6.		Viljandi Maavalitsus
7.		Tartu Maavalitsus
8.		MKM
9.		TAI
10.		Eesti Karskusliit
11.		Kaupmeeste Liit
12.		Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit
13.		Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit

- ✓ Üksiku KOV alkoholipoliitika (dokumendi) mõju on piiratud. Maakonnast väiksema üksuse alkoholipoliitika dokumenti pole elanike intensiivse pendelrände (inimeste ja territooriumide omavahelise seotuse tõttu) mõistlik koostada
- ✓ Alkoholipoliitikat käsitleva dokumendi kohustuslikuks seadmisega võib kaasneda olukord, kus vastavasisulised strateegiad eksisteerivad küll paberil, kuid nende sisukus ning reaalne täitmine jääb pealiskaudseks ning teisejärguliseks.
- ✓ KOV võimekus selle asjaga tegelemiseks on olemas max 4-5 suuremas linnas
- ✓ olukorras, kus riiklikul tasandil ei ole alkoholistrateegiat, me ei näe, et kohalikule tasandile saab kehtestada alkoholipoliitika kohustust. Samas, kui riiklik alkoholistrateegia peaks saama vastu võetud, peaks see sisaldama selget nägemust, mis roll on kohalikul tasandil.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Kohaliku alkoholipoliitika dokument võiks olla igale KOV-ile soovituslik
- ✓ Toetame pigem koolitusi, teavitamist ja üldist ühiskonna teadlikkuse tõstmist.
- ✓ tundub otstarbekam rakendada kohaliku alkoholipoliitika formuleerimise kohustuse asemel pigem pehmemaid meetmeid nagu näiteks nimetatud laiaulatuslikud kohalike juhtide vastavateemalised koolitused vms, eesmärgiga tõsta nii teadlikkust kui motivatsiooni. Taolised koolitused on ühtlasi heaks võimaluseks kogemuste jagamiseks ehk n-ö parimate praktikate levitamiseks.
- ✓ Toetame riikliku alkoholipoliitika strateegia vastuvõtmist, mille ühe osana oleks välja toodud nägemus, mis roll oleks KOV-del selle elluviimisel.

13. Kas kohalik omavalitsus peaks teostama kohalikke alkoholipoliitika meetmeid oma eelarvest või saama vastavaid riiklikke programmilisi toetusi (või mõlemad)?

Tõhusaks alkoholi liigtarvitamisega seotud probleemide ennetamiseks ja kahjude vähendamiseks aga ei piisa vaid nõ „kõvadest“ meetmetest (erinevad piirangud), vaid kõrvale on vaja ka „pehmeid“ meetmeid (erinevad teenused ja tervisedenduslikud programmid). Eri meetmete kombinatsioon peaks lähtuma kohalikest vajadustest ja võimalustest, olema terviklik ning olema formuleeritud kohaliku alkoholipoliitikana. Kui kõvad meetmed enamasti rahalist ressursi KOV-ilt ei nõua, siis pehmed enamasti aga küll. Suur osa sellest on inimressurs.

Arvestada aga tuleb, et täna ei ole enamuses KOV-ides kohalikke terviseprogramme välja arendavaid ja ellu viivaid spetsialiste. Enamasti teevad seda mõned ametnikud vabast tahtest ja oma põhitöö arvelt, saamata lisatasu. Täiendavate ametnike või vastavatele projektijuhtidele palkamiseks paljudel raha aga napib. Seega, kui soovime näha, et KOV-id asuksid aktiivsemalt kujundama ja ellu viima kohalikku alkoholipoliitikat, tuleb mõelda ka sellele, milline on reaalne võimekus seda teha ja kas seda võimekust on võimalik lisaressurssidega tõsta.

Riiklike programmide poolt argumendid:

- ✓ Arvestades KOV-de eelarvete pingelisust, ei näe lisavahendite võimalikkust lähiaastatel.
- ✓ Kuna ei pea õigeks kohaliku alkoholipoliitika kujundamist, piisab riiklikust alkoholipoliitikast, siis peaks saama riikliku alkoholipoliitika elluviimiseks ka vastavaid riiklikke programmilisi toetusi.
- ✓ Kui alkoholipoliitika peab silmas suuremat KOVde (elanike) haaratust (näiteks kõige efektiivsemate programmidega), siis seda on lihtsam saavutada riiklike programmide toel.
- ✓ Eeldatavasti omaksid alkoholipoliitika aktiivsemale elluviimisele positiivset mõju selleks ette nähtud riiklikud programmilised toetused.
- ✓ Igasuguste strateegiliste eesmärkide saavutamiseks on vaja kindlaid ja fikseeritud eelarvelisi vahendeid. Vastasel juhul osutub taaskordne strateegia dokument lihtsalt üheks paberiks, mida ei ole vahendite puudumisel võimalik ellu rakendada. Kindlasti puudutab see ka KOV-e, kellele ei saa lisada erinevaid eesmärke ja ülesandeid, ilma neile vastavaid vahendeid eraldamata.

	KOV: 0	RIIKLIK: 5	MUU (vt muud seisukohad): 4
1.		ELL	EMOVL
2.		Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Tallinna Ettevõtlusamet
3.		Tartu LV (ettevõtluse osak)	Viljandi Maavalitsus
4.		Tartu LV (abilinnapea)	TAI
5.		Eesti Karskusliit	
NEUTRAALNE: SiM, PPA, MKM, Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit, Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit			

Muud seisukohad:

- ✓ Täpselt nii palju kui antakse KOVile vastutust – täpselt nii palju peab sellega kaasnema ka ressursi (Näiteks, kui oodatakse järelvalvet, siis ka järelvalvaja ülalpidamine või kui tahetakse teavitamist siis teavitusrahad jne.)
- ✓ Iga täiendav tegevus nõuab täiendavat raha. Ka KOVidel peavad olema rahalised vahendid, et palgata vastavaid spetsialiste või teostada meetmeid.
- ✓ Kindlasti on KOV-e, kes saavad ilma lisaeraldiseta riigilt hakkama ning samas KOV-e, kes ilma lisarahata ei ole võimelised tegevust ellu viima.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ KOV peaks olema kohustus korraldada kainenestumaja ehitamine ja ülalpidamine, kuna kainenemine on pigem sotsiaalne probleem kui avaliku korra rikkumine, millega peaks tegelema politseil. Selleks võib sõlmida halduslepinguid tervishoiu teenuse osutajaga. Hea näide on Tallinn. Isiku karistamine joores olekus avalikus kohas on iganenud ning ei vii selle teo ärahoidmiseni. Ka kaob KorS jõustumisel ära AS §-i 70 vastutus. Vastutuse sätteid alaealise osas tuleb samuti läbi vaadata ja korrigeerida.

14. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon edendada sotsiaalseid norme, mis taunivad avalikes kohtades alkoholi liigtarvitamist ja joobes olekut, sh suurendada alkoholivabade ürituste osakaalu ning koostöös politseiga vähendades joobes isikute viibimist avalikus ruumis

Tegu on ülesandega, mida näeb ette WHO juhis „Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol“

	JAH: 5	Ei: 4
1.	ELL	EMOVL
2.	Tartu LV (abilinnapea)	Tartu LV (ettevõtluse osak)
3.	SiM, PPA	Viljandi Maavalitsus
4.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	TAI
5.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Poolt argumendid:

- ✓ võimekus olemas, puudu ehk teadlikkusest kuidas propageerida nn alkoholivabadust
- ✓ KOV on võimalus alkoholivabade ürituste arvu suurendamiseks läbi seisukohtade kujundamise ning läbi koostöö teiste riiklike üksustega keelu täitmise tagamiseks
- ✓ peaks olema tahtlik ja igati normaalne eesmärk KOV-le

Vastu argumendid:

- ✓ Kuidas KOV sotsiaalseid norme konkreetselt edendab, on veidi segane.
- ✓ peaks viima ellu riiklikul tasemel kuna Eesti on väike
- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ Võib eeldada, et kohaliku omavalitsuse võimekus ning motivatsioon nimetatud tegevuste elluviimisel on omavalitsuseti varieeruv, olles sõltuv nii konkreetse kohaliku omavalitsuse vajadustest, omavalitsusüksuse suuruselt, vabadest rahalistest vahenditest kui ka inimressursist.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ riik peaks eeskuju näitama ja vältima VIPide demonstreerimist konjakipitsi või veinipokaaliga. Alkoholi tarvitamist presidendi vastuvõtul põhjendatakse rahvusvaheliste kommetega, aga ka tavalised eestlased tahavad käituda rahvusvaheliste tavade ja kommete järgi.

15. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon tõsta alkoholsete jookide jaemüüjate teadlikkust alkoholsete jookide müüki ja reklaami puudutavate regulatsioonide järgimise osas (tehes nt vastavaid koosolekuid, koolitusi jms müügikohtade omanike ja teenindajate seas)

Tegu on ülesandega, mida näeb ette WHO juhis „Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol“

Poolt argumendid:

- ✓ kindlasti oluline, et vältida seaduse rikkumisi

Vastu argumendid:

- ✓ KOVidel puuduvad eelarvelised vahendid erafirmade töötajate koolitamiseks
- ✓ see on rohkem kauplejate, st omanike töö. Koostöösse võib kaasata KOVe
- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ Kuna suur osa müüjaid saab koolituse kutsekoolis, töötukassa rahastatud kursustel jms siis üldjuhul neile eraldi alkoholi müügi reeglite õpetamine (KOV poolt) on ressursside raiskamine

	JAH: 6	EI: 4
1.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	EMOVL
2.	Tartu LV (abilinnapea)	ELL
3.	SIM, PPA	Viljandi Maavalitsus
4.	Kaupmeeste Liit	TAI
5.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	
6.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Omanike koolitusi ei pea vajalikuks, müüjate omi küll
- ✓ teadlikkust tuleb alati tõsta, kuna töötajad vahetuvad.

16. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon viia läbi erinevaid kohalikke hindamisi alkoholi tarvitamisega seotud teemadel (alkoholi liigtarvitamisest tulenevate probleemide olemus ja ulatus kohalikus omavalitsuses, alkoholi kättesaadavus alaealistele sh test-ostlemised jaemüüjate seas, salaalkoholi kättesaadavus ja tarvitamine jms)

JAH: 5		EI: 4
1.	ELL	EMOVL
2.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	Viljandi Maavalitsus
3.	Tartu LV (abilinnapea)	SiM, PPA
4.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	TAI
5.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Tegu on ülesandega, mida näeb ette WHO juhis „Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol“

Poolt argumendid:

- ✓ Kui rakendatakse mingeid tarbimist piiravaid meetmeid, siis on vaja ju hinnata nende mõju (tulemuslikkust)
- ✓ iga KOV-I juhti peaks huvitama tegelik olukord KOV territooriumil, ka alkoholiga seonduv
- ✓ koostöös PPAGA võimalik, kaasates nt koole...
- ✓ teadlikkuse kasv aitab vähendada alkoholi liigtarvitamist

Täiendavad ettepanekud:

puuduvad

Vastu argumendid:

- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ KOVIDel puuduvad eelarvelised vahendid ja inimressurss küsitluste/hinnangute kogumiseks ja analüüsimiseks

17. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon moodustada ja hoida aktiivses toimimised kohalik alkoholi kahjude ennetamise ja vähendamise tegevuse kohalike spetsialistide võrgustik

Tegu on ülesandega, mida näeb ette WHO juhised „Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol“

	JAH: 6	EI: 3
1.	ELL	EMOVL
2.	Tartu LV (abilinnapea)	Tartu LV (ettevõtluse osak)
3.	SiM, PPA	Viljandi Maavalitsus
4.	TAI	
5.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	
6.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Poolt argumendid:

- ✓ Olemuslikult tervisenõukogu teema, eraldi võrgustik hakkab osaliselt kattuma tervisenõukogu kui võrgustiku kompetentsiga
- ✓ Võrgustike loomine ei nõua lisaressurssi ning see annab hea võimaluse tegeleda piirkonna valuprobleemide vastavalt piirkonna eripärale

Vastu argumendid:

- ✓ KOVidel puuduvad eelarvelised vahendid
- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ pole vajalik

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ moodustada võib, kuid tihe koostöö peab olema PPAGA ja KOVde allasutustega
- ✓ Küsitav kohtades, kus on olemas tervisenõukogud..
- ✓ peaks olema üleriigilise süsteemi osa

18. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon toetada alkoholisõltuvusega isikute ja nende lähedaste eneseabigruppide (nt AA- liikumine) lisandumist ja säilimist oma KOV-s

Tegu on ülesandega, mida teiste töörühmade aruteludes on välja toodud kui võimalikku KOV vastutusel olevaid tegevust, mis toetab riiklikku alkoholipoliitikat

JAH: 5		EI: 4
1.	EMOVL	ELL
2.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	Viljandi Maavalitsus
3.	Tartu LV (abilinnapea)	SiM, PPA
4.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	TAI
5.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Poolt argumendid:

- ✓ vajalikud osana üldisest tugisüsteemist
- ✓ Järgi proovitud vahend probleemide üle kontrolli saavutamiseks

Vastu argumendid:

- ✓ millise ametniku lisatöö, kas KOVs leidub kompetentne spetsialist?
- ✓ KOV puuduvad selleks võimalused ja raha, nimetatud teenus peab olema tagatud riiklikult
- ✓ iga KOV tasandil pole vajalik, peaks kuuluma ühtsesse süsteemi

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ KOVi kohustused abivajajaid aidata tulenevad erinevatest seadustest, näiteks sotsiaalhoolekande seadusest

19. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon toetada uute riiklike teenuste väljatöötamist sotsiaalabisüsteemis (nt sõltuvusvastane taastusabiteenus, toetatud elamise teenus, tugiisikuteenus, ravimivaba katkestuskeskus) ning olla valmis nende teenuste rakendamiseks KOV-s

Tegu on ülesandega, mida teiste töörühmade aruteludes on välja toodud kui võimalikku KOV vastutusel olevaid tegevust, mis toetab riiklikku alkoholipoliitikat

JAH: 7		EI: 2
1.	EMOVL	Viljandi Maavalitsus
2.	ELL	SIM, PPA
3.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	
4.	Tartu LV (abilinnapea)	
5.	TAI	
6.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	
7.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Poolt argumendid:

- ✓ Uusi teenuseid alkoholisõitlastele oleks kindlasti vaja, kuid see nõuab lisaraha

Vastu argumendid:

- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ On osaliselt kasutusel, on selgeks saanud et üksikud teenused pole tõhusad, tõhus on teenuste süsteem (mittemeditsiiniline katkestus, toetatud elamine või tugiisik, asendusteenus (sport vm) alkoholi tarbimise katkestamisest tekkinud tühiku täitmiseks jms)

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Nõus, kui kaasneb riigipoolne ressurss
- ✓ KOV ei ole võimalusi uute teenuste loomiseks, kuid on head võimalused nende tööle rakendamiseks kohalikul tasandil
- ✓ oluline on kindel üleriigiliselt ühtselt toimiv süsteem, igas KOV- es pole vajalik oleks vaja muuta olukorda, kus sotsiaalhoolekande seaduse § 11.18 kohaselt rahastatakse üldjuhul erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule osutatavat erihoolekandeteenust riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti eelarve kaudu, kuid isikule, kellel on sõltuvus alkoholist või narkootilisest ainekst juhtiva psüühikahäirena, riigieelarvest ei rahastata.

20. Kas Eesti KOV-del on võimekus ja motivatsioon toetada KOV sotsiaaltöötajate täiendkoolitumist tööks alkoholiprobleemiga isikutega (sotsiaaltöötaja oskus suurendada isiku motiveeritust sõltuvusravi- ja sõltuvusvastase taastusabi teenuse kasutamiseks ning ennetamaks isiku tagasilangust sõltuvusprobleemidesse)

Tegu on ülesandega, mida teiste töörühmade aruteludes on välja toodud kui võimalikku KOV vastutusel olevaid tegevust, mis toetab riiklikku alkoholipoliitikat

JAH: 7		EI: 1
1.	EMOVL	SiM, PPA
2.	ELL	
3.	Tartu LV (ettevõtluse osak)	
4.	Tartu LV (abilinnapea)	
5.	Viljandi Maavalitsus	
6.	Eesti Toiduainetööstuse Liit ja Õlleliit	
7.	Alkoholitootjate ja –Maaletoojate Liit	
NEUTRAALNE: TAI, Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet. MKM, Eesti Karskusliit		

Poolt argumendid:

- ✓ Võimekus madal, aga motivatsioon olemas
- ✓ koolitamine on vajalik ja omab tulemust, kui on olemas järjepidev ja kindla finantseerimisega asutuste võrgustik raviks ja rehabilitatsiooniks.

Vastu argumendid:

- ✓ Võimekus ja motivatsioon madal
- ✓ On osaliselt kasutusel, on selgeks saanud et üksikud teenused pole tõhusad, tõhus on teenuste süsteem (mittemeditsiiniline katkestus, toetatud elamine või tugiisik, asendusteenus (sport vm) alkoholi tarbimise katkestamisest tekkinud tühiku täitmiseks jms)
- ✓ KOV ei ole selleks rahalisi võimalusi ning puudulik võib olla ka vastava kvalifikatsiooni tagamine, tegemist peaks olema riikliku lähenemisega.

Täiendavad ettepanekud:

- ✓ Töö eeldab ka sotsiaaltöötajate suuremat ressursi.
- ✓ Olukorras, kus ühel osal sotsiaaltöötajatest puudub üldse erialane haridus pole neil loomulikult ka erialaseid oskusi tööks alkoholiprobleemidega isikutega. Kuid koolitus üksi ei lahenda olukorda. Rohkem kui mõne teise sotsiaaltöö sihtgrupi puhul on vajalik erinevate spetsialistide (teenuseosutajate) olemasolu sotsiaaltöötaja halduspiirkonnas
- ✓ Mitte ainult täiendkoolitusel ei peaks õpetatama tööd alkoholiprobleemiga isikutega, vaid juba baaskoolituse käigus. Tegelikult vajaksid koolitust, kuidas käituda alkoholikuga, palju rohkem selle inimese lähedased, nemad kannatavad, on mures ja häbenevad.
- ✓ Kui alkoholisõltlasel muid probleeme peale alkoholist sõltuvuse ei ole, siis ta ei ole sotsiaalhoolekande subjekt. Sotsiaaltöötaja tegeleb selle isikuga, kes ei saa ise hakkama, vajab abi ja nõustamist. Aga kui inimene ei ole vägivaldne, käib tööl või on pensionär, maksab maksud ja lapsed on toidetud-kasitud ja on tublid, siis puudub sotsiaaltöötajal igasugune volitus selle isiku ukse taha minna või teda enda juurde kutsumisega tülitada

Lisa 3. Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOVL) üldised seisukohad ja ettepanekud

- ✓ **EMOVLi ettepanek on igasuguse alkoholi reklaami täielik riiklik keelamine.** Käesoleval ajal on oluliselt tõusnud naiste ja noorte alkoholitarbimine ja seda tänu veini joomisele. Ei ole ühtegi kokasaadet ega elustiili ajakirja, mis ei kirjeldaks veini nautlemist.
- ✓ **iga täiendava meetme rakendamine KOVi poolt nõuab täiendavat raha, mida ei ole kusagilt tulemas.** Kui 2009. aastal KOVide tulubaasi karmilt kärbiti, siis lubati see majandussurutise lõppedes taastada, kahjuks ei ole see aeg veel saabunud, pigem tulubaasi kärbitakse veelgi (maamaksust vabastamised).
- ✓ **KOVid peavad arvestama ka sellega, et vähesed veel tegutsevad külapoed ja maa bensiinijaamad ei tasu ennast ära, kui seal keelata alkoholimüük.** Iga täiendava piirangu seadmisel lisaks seaduses sätestatule, peab KOV piirangut kui kaalutusosust põhjalikult selgitama, ei aita ainult põhjendusest, et igaks juhuks, ehk piirab meede alkoholi tarbimist. KOV peab kaalutlema, kas on õigem lubada poel alkoholi müüa, tänu millele on rahval saada ka toiduained jt esmatarbekaubad, poemüüja saab tööd, või alkoholi müük poes keelata ja lasta pood kinni panna. **Kõik saavad ju kohapeal probleemist aru, aga kuni ei muutu olukord, kus tööd ei ole, ei ole ka eriti lootust paranemisele, ainult ilusa ja õige jutuga tervislikest eluviisidest ja alkoholi kahjulikkusest kiireks muutuseks ei piisa.** Põhitähelepanu peaks olema suunatud ennetavale tööle noortega, nende suhtumise muutmisele ja seda varakult. Joomise kahjulikkusest inimesele endale ja tema lähedastele tuleks rääkida juba lasteaias ja kindlasti koolis.
- ✓ **Kindlasti tuleks rohkem propageerida karskust ja karskusliikumist.** Karskust ei pea häbenema. Praegu puuduvad mõjuvad eestkõnelejad, keda noored võtaksid eeskujuna. Tundub, et lugupeetud avaliku elu tegelased, kes alkoholi ei tarvita, ei pea sobilikuks sellest rääkida.
- ✓ **Kui seaduses sätestatud õiguste kasutamise võimalused on KOVidele ebaselged, siis oleksid vastavad koolitused ja selgitused põhjendatud ja teretulnud.**
- ✓ Meetmetest jääb väga kummaline mulje, et **riigi poolt täiesti lubatud ja seaduslikku alkoholitootmist ja joomist peaks piirama põhiliselt KOV, st vastutus liigjoomise eest peaks nagu lasuma KOVil. Leiame, et see ei ole millegagi põhjendatud.** Alkohol on riigi monopol ja ka kõik muu alkoholiga seonduv peaks olema riiklik. Käesolevas dokumendis kirjeldatud meetmete puhul jääb mulje, et KOV on seatud naise olukorda, kelle mees joob ja kes püüab siis joomist takistada alkoholipudelite peitmise ja muude selliste trikkidega. Üldiselt on ju teada, et Oskar Luts jõi ikka edasi, vaatamata abikaasa püüdlustele seda takistada.
- ✓ **Kui tubaka- ja narkopoliitika on riigi poolt ühtne ja selge, siis miks tahetakse alkoholiga seonduvat hägustada variantide paljususega.** Alkohol on nagu narkootikumgi psühhoaktiivne aine, mis tekitab sõltuvust. Kui alkoholi tarvitamist põhjendatakse pika traditsiooniga, siis ka suitsu tehti juba väga ammu. Alkoholi tarvitamine ei tee inimesele vähem kahju kui suitsetamine, aga joodiku lähedastele mõjub joomine rängemalt kui suitsetamine. Ja ometi tundub, et riik peab seda võrreldes suitsetamisega vähemtähtsaks inimeste tervisele ja üldisele heaolule.
- ✓ **Kindlasti ei ole põhjendatud igas KOVis oma alkoholipoliitikat välja töötada, kõik see nõuaks nii aja kui vahendite täiendavaid ressursse, kuid kasu oleks vähe.** Seda oli ju näha siis, kui iga KOV võis alkoholi müügi aja ise kehtestada. Segadust oli palju, viinataksod sõitsid erinevate KOVide vahet, aga kasu oli vähe. **Nii tähtsa asja puhul nagu rahva tervis, peaks püüdma vältida igasugust killustatust, mitte seda veel juurde tootma.** Üle poole KOVidest on elanikke

alla 3000, neist 39 KOVi elanikke on alla 1000, ja mitme KOVi elanik arv on alla 500, ei ole põhjendatud, et iga 500, 1000 või 3000 jne elaniku kohta on erinev alkoholipoliitika, seega üle Eesti kokku 226.

- ✓ **Kui meetmete väljatöötamise käigus tehakse ettepanekuid seaduse muutmiseks ja muudatustega kavandatakse KOVide ülesandeid alkoholipoliitika korraldamisel täpsustada, mis tooks kaas uusi kohustusi, siis vastavalt kehtivale korrale tuleks kindlasti seletuskirjas analüüsida nende muudatuste mõju KOVi eelarvele ja ära näidata täiendava rahastuse võimalikud allikad.**

- ✓ **Täiendavate piirangute seadmise õiguse andmine KOVile jätab mulje, et riik ise ei soovi alkoholi müügi või reklaami piiranguid seada.** On ju ütlemine, et see valitsus, kes viina hinda tõstab, kaua ei püsi.

- ✓ **Leiame, et praeguse suhteliselt leebe riikliku alkoholipoliitika juures KOVile erinevate piiravate meetmete rakendamise õiguse andmine, on ühtlasi varjatud kujul kohustuste panemine KOVile, sest väga raske on probleemide korral selgitada, miks ei kasuta KOV oma seadusega antud õigust.** Kuid õiguse või varjatud kohustuse täitmiseks täiendavaid lisavahendeid riik anda ei soovi, mis on riigi poolt niigi KOVide kärbitud tulubaasi arvestades, väga murettekitav.

Lisa 4. Kohaliku omavalitsuse pädevus alkoholi jaemüügi ja reklaami reguleerimisel

Alkoholiseadus

Lisaks alkoholiseaduses sätestatud üleriigilistele piirangutele, on kohalikule omavalitsusele antud laialdased volitused riikliku alkoholipoliitika elluviimiseks kohalikul tasandil (alkoholiseaduse § 36, § 42).

Kohalikul omavalitsusüksusel on võimalus elu viia alkoholipoliitikat, reguleerides:

- alkohoolse joogi jaemüügi kohtade paiknemist, seda nii kaasaostudeks kui kohapeal tarbimiseks mõeldud müügikohtade osas, nendes müüdava alkohoolse joogi sortimenti ning müügivormi;
- alkohoolse joogi jaemüüki avalikel üritustel (tähtpäevad, sündmused, spordiüritused jms), sealhulgas rakendada alkohoolse jaemüügi keeldu.

§ 36. Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamine

(1) Avaliku korra tagamise huvides võib alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatada kuni peatamise tinginud asjaolu äralangemiseni:

1) Vabariigi Valitsus – riigis tervikuna;

2) maavanem – maakonnas tervikuna;

3) valla- või linnavalitsus – oma haldusterritooriumil tervikuna või teatud müügikohtades või ühes müügikohas.

Vähendamaks volbriööl alkoholsete jookide rohke tarbimisega kaasneva võivate õigusrikkumiste arvu Harju maakonnas, on näiteks 2010. aastal Harju maavanema korraldusega peatatud alkoholsete jookidega kauplemine alates 30. aprilli kella 14.00 päeval kuni 1.mai hommikuni kella 10.00-ni.

§ 41. Keelud alkohoolse joogi jaemüügil

(1) Alkohoolse joogi jaemüük on keelatud alljärgnevate isikute, asutuste ja organisatsioonide ruumides ning territooriumil:

1) koolieelne lasteasutus, põhikool, gümnaasium, kutseõppeasutus, noorsootöösutus, noorteühing, huvikool, noorte püsilaager ja noorte projektlaager (välja arvatud käesoleva seaduse § 40 lõike 1 punktides 9 ja 10 sätestatud juhul);

2) tervishoiuteenuse osutaja;

3) hoolekandeadutus;

4) kinnipidamisasutus;

5) kaitsevägi.

(2) Alkohoolse joogi jaemüük on keelatud:

1) aktsiisilaos;

2) sõitjateveo teenuse osutamisel kasutatavas mootorsõidukis;

3) kandekaubandusena (jaemüük käest, kärust, käsikorvist, kandelaualt või -kastist);

4) lastele suunatud ürituse toimumise paigas selle ürituse toimumise ajal.

(3) Alkohoolse joogi jaemüük kioskist või tänava- või turukaubanduse korras on keelatud. Nimetatud keelu järgimise tagamiseks on kioskis või tänava- või turukaubanduse müügikohas keelatud hoida või ladustada alkoholi, sõltumata selle alkoholi kuuluvusest või hoidmise või ladustamise eesmärgist.

§ 42. Kohaliku omavalitsuse pädevus alkohoolse joogi jaemüügi reguleerimisel

(1) Kohaliku omavalitsuse volikogu võib oma haldusterritooriumil:

1) kehtestada alkohoolse joogi jaemüügil lisaks käesoleva seaduse §-des 40 ja 41 nimetatule sortimenti, müügikohti ja müügivormi puudutavad kitsendused.

2) [kehtetu]

(2) Valla- või linnavalitsus võib alkohoolse joogi jaemüügi kohta märke tegemisel kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu alusel tingimusi alkohoolse joogi jaemüügile.

Piirangute vajalikkust isikute turvalisuse ja avaliku korra tagamiseks (nt teatud sündmused, tähtpäevad) oskab kõige paremini hinnata kohalik omavalitsusüksus. Antud põhimõttest tulenevalt ongi kohaliku omavalitsuse volikogul pädevus oma haldusterritooriumil kehtestada alkohoolse joogi jaemüügil kitsendusi alkoholiseaduse § 42 lõike 1 alusel. Alkoholi jaemüügiks avalikel üritustel tuleb taotleda alati jaemüügi luba ning teha vastav märge registris, mille menetlemisel on kohalikul omavalitsusel võimalus hinnata ürituse olemust ja vajadust alkoholi müüki piirata. Selliselt võib kohalik omavalitsus mitte lubada või kitsendada jaemüüki erinevate spordiürituste, kogupereürituste, kultuuriürituste jms raames.

Näiteks võib Saku valla avaliku korra eeskirja kohaselt avalikul üritusel müüa alkohoolseid jooke etanoolisaldusega kuni 22 mahuprotsenti (kaasa arvatud, s.o lahja alkohoolne jook). Rõuge Vallavolikogu on eelnevatel aastatel keelanud kange alkohoolse joogi jaemüügi iga-aastaselt üritusel „Rõuge Veepidu ja Paadiralli“ Rõuge alevikus ja lähikülades asuvatest kauplustest. Vastseliina vallavolikogu on Vastseliina Maarahva Laadal ja laada ürituste raames keelanud kange alkohoolse joogi jaemüügi. Tallinna linn piirab aga alkohoolsete jookide jaemüüki ka üldkasutatava supluskohta territooriumil.

§ 48. Alkohoolse joogi tarbimine avalikus kohas

Alkohoolse joogi tarbimine avalikus kohas on lubatud:

1) paigas, kus teostatakse alkohoolse joogi jaemüüki kohapeal tarbimiseks, kui alkohoolne jook on omandatud selles müügikohas;

2) kohaliku omavalitsuse volikogu õigusaktis ettenähtud juhul.

JÄRELVALVE

§ 49. Järelevalve teostajad – teha erinõuete ja piirangute üle vastavalt pädevusele järelevalvet. Järelevalve teostaja õigused (§ 50):

1) kontrollida käesoleva seaduse täitmist takistamatult ja ette teatamata;

2) siseneda alkoholi käitleja territooriumile, hoonesse, rajatisse, ruumi või avada tema veovahendeid käitleja või tema esindaja juuresolekul;

3) nõuda alkoholi käitlemist puudutavate dokumentide kohest esitamist ja seletuse andmist, saada dokumendi väljavõtet või koopiat igast talle esitatud asjakohasest dokumendist, kontrollida saadud teavet kohapeal, teha märkmeid, kasutada asjaolude fikseerimiseks alkoholi käitleja või tema esindaja teadmisel tehnikavahendeid;

4) võtta laboriuuringuteks proove ja suunata need analüüsimiseks vastavateks analüüsideks volitatud laborisse;

5) võtta näidiseid ja esitada need võrdlemiseks riikliku alkoholiregistri volitatud töötlejale või isikule, kelle intellektuaalset omandit võib selle alkoholi käitlemine kahjustada, samuti selle isiku õiguste valdajale või esindajale;

6) ettekirjutusega nõuda õiguserikkumise lõpetamist ning edasise õiguserikkumise ärahoidmiseks toimingute tegemist;

7) plommida või pitseerida alkoholi, mis kuulub või võib kuuluda konfiskeerimisele, hoiukoht;

8) alkoholi, mis kuulub või võib kuuluda konfiskeerimisele, avastamisel mootorsõidukis või selle haagises – suunata mootorsõiduk selles sõidukis või selle haagises edasitoimetatava alkoholi mahalaadimiseks lähimasse paika, kus on võimalik äravõetud alkoholi hoidmine;

9) saada ametialaseks kasutamiseks riiklikust alkoholiregistrist ja majandustegevuse registrist kõiki andmeid;

10) teha valla- või linnavalitsusele motiveeritud ettepanek registreeringus alkohoolse joogi jaemüügi märke kustutamise kohta ja saada sellele ettepanekule motiveeritud vastus.

VASTUTUS

Käesoleva seaduse §-des 53–72 sätestatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid. Õigus olla väärtegade kohtuväline menetleja (§ 73 lõige 2 punkt 9).

§ 53. Alkoholi käitlemise korra rikkumine

§ 55. Puskariaparaadi valmistamine, hoidmine, edasitoimetamine, omandamine ja edasiandmine

§ 56. Riikliku alkoholiregistri volitatud töötlejale tootenäidise esitamata jätmine

§ 58. Saatedokumendi puudumine

§ 59. Saatedokumendi kontrollimomendil esitamata jätmine

§ 60. Saatedokumendi koostamata jätmine

§ 61. Sularahata arveldamise nõude järgimata jätmine

§ 62. Alkohoolse joogi jaemüügil tehingu fikseerimata jätmine

§ 63. Teabe avaldamata jätmine alkohoolse joogi müügihinna kohta

§ 64. Alkoholi hoidmine või ladustamine kioskis või tänava- või turukaubanduse müügikohas

§ 65. Alkohoolse joogi jaemüügil kehtivate piirangute ja keeldude rikkumine

§ 66. Alkohoolse joogi kohaleveoteenuse osutamisel kehtivate nõuete rikkumine

§ 67. Alkohoolse joogi käitlemisel vanusepiirangu rikkumine

§ 68. Alkohoolse joogi müümine joobnud olekus isikule

§ 69. Alkohoolse joogi ostmine alaealisele või joobnud olekus isikule

§ 70. Alkohoolse joogi tarbimise eest avalikus kohas või avalikku kohta joobnud olekus ilmumine

§ 71. Alkohoolse joogi tarbimine alaealise poolt

§ 72. Alkohoolse joogi ostmine alaealise poolt

Reklaamiseadus

Lisaks alkoholiseadusega sätestatud jaemüügi piirangutele on kohalikul omavalitsusel võimalus seada oma haldusterritooriumil täiendavaid piiranguid alkoholsete jookide välireklaamile (reklaamiseaduse § 13, § 28).

§ 28. Alkoholi reklaam

(1) Alkoholi reklaam on keelatud:

- 1) koolieelse lasteasutuse, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, huvikooli, noorte püsilaagri ja noorte projektlaagri kasutuses olevas ehitises, ehitisel, territooriumil ning nende vahetus läheduses, välja arvatud õppe- ja kasvatustöövälisel ajal, millal seal toimub üritus täisealistele;
- 2) sportimiseks ettenähtud ehitises ja ehitisel, välja arvatud alkohoolse joogi müügikohas;
- 3) tervishoiu- ja hoolekandenasutuse ehitises, ehitisel ja territooriumil;
- 4) kaitseväge, Kaitseliidu ja politsei ehitises, ehitisel ja territooriumil;
- 5) kinnipidamisasutuse ehitises, ehitisel ja territooriumil;
- 6) kino, muuseumi ja etendusasutuse ehitises, ehitisel ja territooriumil, välja arvatud alkohoolse joogi müügikohas;
- 7) trükises, mis on suunatud peamiselt lastele, ja trükise leheküljel, kus avaldatakse peamiselt lastele suunatud teavet;
- 8) peamiselt lastele suunatud ürituse toimumise kohas ja ajal ning sellise ürituse pääsmel;
- 9) tele- ja raadioprogrammis kella 7.00-st kuni 21.00-ni;
- 10) jaekaubanduses müügiks pakutaval või teeninduses laenutataval videokassetil, DVD-l, laserplaadil või mõnel muul andmekandjal ja selle pakendil;
- 11) ajalehe ja ajakirja esi- ja tagaküljel;
- 12) välireklaamina, välja arvatud vähese etanoolisisaldusega alkohoolse joogi välireklaam.

§ 13. Kohaliku omavalitsuse pädevus välireklaami nõuete kehtestamisel

(1) Valla- või linnavolikogu määrusega võib kehtestada välireklaami paigaldamise eeskirja, millega kehtestatakse nõuded välireklaami avalikustamise viisile ja kohale.

(2) Valla- või linnavolikogu määrusega võib määratleda piirkonna, mida loetakse käesoleva seaduse § 28 lõike 1 punktis 1 nimetatud ehitise ja territooriumi vahetus läheduses olevaks.